

ÒMNIVUM

LLENGUA • CULTURA • PAÍS

núm. 21 tardor 2012

Pare Massot

«S'està desfent la infraestructura cultural que tant ha costat d'edificar al llarg de dècades»

Desobediència civil. Per què arrela al nostre país?

Catalunya combat la sida
Mapa de la recerca científica contra el VIH

De Tàrrrega a Vic
Les fires al carrer que anticipen el teatre i la música que vindrà

COM SERAN ELS MITJANS DE COMUNICACIÓ DEL FUTUR ESTAT CATALÀ?

Iniciem una sèrie de taules rodones amb experts sobre l'endemà de la independència

**ENS AGRADA DIR QUE
ESTRENEM CARROS.
ENCARA QUE TINGUIN
MÉS DE CENT ANYS.**

UN MUSEU ENCARA MÉS GRAN. UN MUSEU ENCARA MILLOR.

Vine a l'Espluga de Francolí i descobreix un dels museus més moderns del nostre país. Ara, més gran i amb més contingut. Amb una nova galeria de carruatges i amb un ampli espai pedagògic. I és que al nou museu hi ha lloc per a tot: des d'eines anteriors al segle XVIII fins a unes innovadores galeries de teatre virtual o un espectacular calidoscopi videogràfic. Veuràs com et sorprèn tot el que podria ensenyar-nos un pagès de fa dos segles.

**MUSEU
VIDA RURAL**

L'ESPLUGA DE FRANCOLÍ

www.museuvidarural.cat
info@museuvidarural.cat

**PER SABER ON ANEM,
CAL SABER D'ON VENIM.**

L'endemà dels quasi 300 anys

© Ramon Boadella

Muriel Casals
Presidenta d'Òmnium Cultural

Celebrem un altre Onze de Setembre i, com cada any, hi és present una peça clau en la feina que fem a Òmnium Cultural i a la qual convidem els nostres amics i coneeguts: la Festa per la Llibertat, que es desenvolupa durant tot el dia al passeig de Lluís Companys de Barcelona, la capital del nostre país. Quan posem la paraula llibertat al costat de la festa que commemora els herois de la resistència de 1714, som molt conscients que volem expressar ben rotundament que tots els onze de setembre, dels quasi 300 anys que han passat des d'aleshores, són una expressió de la voluntat dels catalans de no deixar-se suprimir com a poble diferenciats dins del conjunt europeu. La proposta austriacista que ara sabem llegir com el que va ser, és a dir un model modern per a l'Europa del segle XVIII, va ser derrotada per les tropes borbòniques, però la idea d'una unió europea construïda sobre la base d'una diversitat de pobles lliures és avui més actual que mai.

En aquest sentit ens agrada presentar a la nostra revista una nova secció que anomenem *L'endemà* i que volem carregada de l'esperança d'un demà proper en el qual viurem en plena sobirania. Perquè aquest demà sigui viable i, sobretot, feliç hem de seguir treballant amb tenacitat i intel·ligència per la nostra llengua, la nostra cultura i el nostre país. Com que estem convençuts que la cohesió social és premissa necessària per a la cohesió nacional, dediquem una part substancial dels nostres recursos als programes que tenen com a finalitat la plena incorporació dels immigrants com a ciutadans catalans amb tots els drets i deures. És essencial tot el que podem fer per ampliar l'ús del català a tots els espais de comunicació i convivència; per això, ens trobareu actius des de la defensa aferrissada del català, llengua vehicular al sistema educatiu, fins a la vigilància dels acords sobre la seva presència al cinema, passant per la solidaritat amb els amics del País Valencià i les Illes.

Volem carregar d'esperança un demà proper en el qual viurem en plena sobirania

ÒMNIMUM tardor 2012

Edita: Òmnium Cultural
Diputació, 276, pral.
08009 Barcelona
www.omnium.cat
comunicacio@omnium.cat
Tel. 93 319 80 50
Fax 93 310 69 00

Realització editorial i impressió:
Ara Llibres, s.c.c.l.
www.aralibres.cat

Direcció editorial: Lluc Salellas
i Vilar i Eva Calvet

Consell editorial: Sandra Casals,
Agnès Rotger, Mabel Mas, Isaac
Salvatierra, Toní Puntí, Carles Solà,
Rita Marzoa, Xevi Montoya,
Roser Sebastià, Eva Calvet i Lluc
Salellas i Vilar

Publicitat: Jordina Boix,
jboix@omnium.cat

Dipòsit legal: B-51515-2005
ISSN: 1885-611X

Òmnium no es fa responsable de
l'opinió dels seus col·laboradors.

Amb el suport de:

Sumari

4 Homenot > Lluís Llach, per Borja Penalba | **5 Opinió convidada** > Montserrat Guibernau: Unió Europea, crisi i emancipació | **6 La foto** > Es Trenc, per Sebastià Alzamora, i foto de Tolo Balaguer | **7 #Tasques 2.0** > Oriol Lladó: Deconstruint el vi català | **8 L'entrevista** > Josep Massot i Muntaner, per Josep Massot i Ramis d'Ayreflor, i fotos de Jordi Play | **46 Punt final** > Eva Piquer i Francesc-Marc Álvaro: Desobediència civil

PAÍS >>>

14 La sida, on no tot està per fer, però on tot és possible > Estat de la recerca a Catalunya en la lluita contra el VIH quan es compleixen 30 anys de la seva descoberta. Per Mercè Piqueras.

COHESIÓ SOCIAL >>>

18 Les raons de la desobediència civil > De l'oposició als peatges a la lluita per una fiscalitat pròpia, analitzem per què proliferen aquestes formes d'incidència política. Per Albert Botran.

CULTURA >>>

24 El carrer és dels artistes > De Tàrraga a Vic, viatgem a les cinc fires i mercats de la geografia del Principat que són clau per determinar el teatre i la música que vindrà. Per Lídia Penelo.

L'ENDEMÀ >>>

28 Quan siguem independents, quins mitjans voldrem? > Amb Jordi Basté, Miquel Calçada, Mònica Terribas i Jaume Roures inaugurarem una nova secció per debatre quin país construirem l'endemà de la independència. Primer tema: els mitjans de comunicació. Per Laia Altarriba.

LLENGUA >>>

32 Tallers per promoure el català > Com potenciar l'ús del català en les relacions interpersonals perquè esdevingui una llengua que s'utilitzi de manera còmoda i natural. Per Núria Puyuelo.

35 ÒC Notícies núm. 141 > La Flama del Canigó s'estén arreu dels Països Catalans

Lluís Llach

Quan parla, tothom escolta

Quan Lluís Llach (Girona, 1948) entra en una habitació, es fa el silenci. L'impacte que la seua sola presència provoca en la gent és evidència del profund respecte que hom professa a la seua figura, a la seua obra, als més de quaranta anys que lluita a dalt i a baix dels escenaris, component, cantant, escrivint i militant en pro de la construcció d'un país, la defensa d'una llengua i la reivindicació de l'ésser humà.

No és tasca fàcil escriure sobre Llach sense caure en la reiteració, l'abús de la lloança o la recurrència en el tòpic, fins i tot havent estat testimoni del seu quefer en àmbits molt diferents, públics i privats, com ha estat el meu privilegiat cas des de fa uns set anys. Per què? Simple. Perquè no és gens habitual conèixer una persona mitificada per diverses generacions de tot un país, començant per tu mateix, i que aquesta persona estiga a l'alçada del seu mite. Però el cas d'en Llach és excepcional: persona i personatge es fonen en un mateix, i és per això que sempre que algú parla d'ell apareix en un moment o altre la paraula 'coherència'.

TRES PERSONALITATS

En la figura d'en Lluís Llach conflueixen tres personalitats, indissociables entre elles. D'una banda hi ha el Lluís humil i agraït a la vida, aquell que mai no ha pretès ser qui és o significar tot allò que significa: 1987. Presentació d'*Astres* a València. Jo tenia 11 anys. En eixir per la porta de darrere del Teatre Principal, vaig córrer cap a ell, i sobreposant-me a la vergonya, li vaig demanar que em signés el programa del concert alhora que li deia: «Ets a qui més escolte des de que era xicotet», al que ell respongué: «Doncs ja és hora que vagis canviant de gustos».

És així com Llach, amb el seu particular humor —sovint càustic— intenta sempre que pot restar-se importància, encara que se senta afalagat i agraït per les innombrables mostres d'estima i respecte que ha rebut al llarg dels anys.

És per això que ha renunciat públicament a una infinitat de reconeixements. «No em donis premis, que això és una làpida», li digué una vegada a n'Eliseu Climent, o així mateix no es permet cap luxe innecessari ni fa ostentació alguna. Més bé a l'inrevés. Sempre que ha pogut ha donat, ha regalat, ha invertit i s'ha sacrificat per tothom, en especial per aquells més necessitats.

D'altra banda, hi ha el Llach coherent i savi, conscient en tot moment del rol que ha hagut d'exercir i defensar. I, per últim, hi ha en Lluís Llach, l'artista; el creador i intèrpret. El músic. Perquè, sobreeixint per damunt de tot, Llach és músic. Malgrat la meua admiració cap a la seua persona i tot allò que representa, crec ser objectiu en asseverar que Lluís Llach és qui millor ha sabut conjugar melodia, harmonia, fonètica, rítmica i contingut en la nostra llengua. Res és gratuït en la seua música. Res és gratuït en el seu discurs. Res és gratuït en la seua vida. Cada nota importa de la mateixa manera que cada persona és important. Cada acord envolta i abrigalla la melodia, així com ell ha donat suport a tantes i tantes causes. Les síl·labes, els accents, la vocal correcta en el lloc adient, tot ha d'encaixar, ha de fluir perfectament. En la seua vasta obra no hi troben lloc les concessions del conformista o la comoditat del mediocre. Mirall de la seua ànima, hipersensible com és ell a tot allò que l'envolta, cada paraula i cada frase són escollides amb la cura d'aquell que sap el que vol dir i que sap com ho vol dir; perquè, definitivament,

Llach és un ésser creatiu per damunt de totes les coses. Tant se val si fa música, literatura, vi o una barca al Senegal

ell entén com ningú la inherència de bellesa i missatge.

A més a més, Llach necessita reinventar-se permanentment. És un ésser creatiu per damunt de totes les coses. Tant se val si fa música, literatura, vi o una barca al Senegal.

Lluís Llach ha esdevingut un dels màxims referents culturals, intel·lectuals, polítics i socials de la nostra història recent, per la qual cosa és del tot normal que un cop l'has conegut i tractat durant un temps, els teus paràmetres es veguen afectats indefectiblement. A partir d'aquest punt, ja no pots fer música, crear o, fins i tot, prendre segons quines decisions personals sense pensar 'què faria', 'què diria' o 'què en pensaria en Lluís'. Perquè, per molt alt que pugues tindre el teu llistó, constitueix un acte de neciesa obviar l'aprenentatge que suposa el simple fet d'ésser al seu costat.

Gràcies, Lluís, per tot. ò

>>> Borja Penalba és músic.

MONTSERRAT GUIBERNAU

Unió Europea, crisi i emancipació

La prosperitat i el progrés associats amb la Unió Europea (UE) i la creació de l'euro trontollen i es parla d'un eventual retorn al dracma a Grècia, mentre a Espanya silenciosament s'especula amb un retorn a la pesseta. La greu inestabilitat econòmica lligada als mercats globals i la manca de lideratge per part de la UE deixa en mans alemanyes la major part de les decisions econòmiques.

Els europeus mai no havíem estat tan conscients de compartir un destí comú; si l'euro s'enfonsa, ens enfonsem tots. I, si volem que l'euro se'n surti haurem de posar els comptes en ordre, lluitar plegats i promoure la unitat fiscal que, al meu parer, ens conduirà a la integració política. Per fer tot això caldrà aportar una nova ètica del treball que impedeixi que els bancs i els governs es puguin endeutar sense límit i que els governants s'aprofitin indugudament de les prebendes associades als seus càrrecs. Però també ens caldrà una ètica ciutadana de responsabilitat, de feina ben feta, d'exigència personal i de generositat amb els altres, perquè els antivallors que situen l'interès propi per damunt de tot lloen la llei del mínim esforç, i en aprofitar-se del sistema trenquen la confiança en la qual necessita fonamentar-se una societat sana, solidària i pròspera.

A Catalunya, el moment actual es defineix pel 49 % de la ciutadania que està descontenta amb la democràcia, pel 23 % d'atur (40 % entre els joves) i per l'impacte de les retallades que accentuen les diferències entre classes socials (dades CEO del març de 2012). Tot això en el marc d'una opinió pública conscient del dèficit fiscal d'un 8 % anual del PIB català acumulat any rere any, i de les retallades a l'Estatut que confirmen la manca de progrés, o potser dir-ne, d'entesa entre Catalunya i Espanya. És un moment difícil, però també d'oportunitats, un moment de canvi que podria servir per tirar endavant el país alliberant-lo d'alguns llasts que s'arrosseguen des de fa uns quants anys.

La sentència del TC en què es retallava l'Estatut del 2006 —un Estatut no independentista i prèviament modificat

a gust al Congrés dels Diputats i al Senat— va provocar indignació entre molts catalans. A Catalunya, fins i tot els que n'estaven més convençuts, ara dubten de la voluntat de l'Estat a reconèixer Catalunya com a nació amb les conseqüències polítiques, socials, ètiques i econòmiques

El referèndum escocès podria ser aprofitat per a la nostra emancipació política en el si d'una Unió Europea integrada

que això comporta. Bàsicament s'estén la idea que Catalunya no pot aconseguir el reconeixement dins d'Espanya; i això és nou perquè, durant anys, la majoria pensàvem que, en democràcia, el desenvolupament ple d'una nació no requeria un estat propi. En aquest entorn, l'independentisme creix i supera al 50 %, la societat civil es mobilitza i els partits polítics —alguns— comencen a intuir que o ells fan bandera de les reivindicacions dels catalans o en sortiran d'altres que els prendran el lloc.

Per primera vegada en anys, Catalunya torna a ser notícia al món; hi ha interès per saber com van les coses, per esbrinar quines són les causes del descontent dels catalans. En els darrers mesos, he participat en congressos a Oxford, Mont-real, Nova York i Londres explicant d'on sorgeix el desig dels catalans de decidir el seu futur polític, d'emancipar-se d'Espanya. Això succeeix mentre Escòcia planteja un referèndum sobre la independència a la tardor del 2014 que el Regne Unit li permetrà celebrar —sempre que es respectin les lleis i s'arribi a un

acord. I s'hi arribarà, perquè hi ha voluntat de fer-ho i perquè la democràcia no es basa en limitar el desenvolupament de les nacions, sinó en promoure'l; punt que l'antiga democràcia britànica practica i que s'il·lustra amb la cordial relació que manté amb les nacions de la Commonwealth —antigues colònies de l'Imperi Britànic.

L'impacte del referèndum escocès serà fort a Catalunya, també a Flandes i a altres nacions sense estat que podrien aprofitar el moment per a l'emancipació política en el si d'una Unió Europea integrada, econòmicament i políticament. Tot això en el marc d'una estructura nova que tornaria anacròniques algunes de les relacions de dependència i obediència polítiques actuals. ◊

>>> Montserrat Guibernau és catedràtica de Ciències Polítiques a la Queen Mary - Universitat de Londres.

Es Trenc (Mallorca)

Emblema de la dignitat d'aquesta illa nostra, de tots

Per: **Sebastià Alzamora**, escriptor, Premi Sant Jordi de novel·la 2011 per *Crim de sang* | Fotografia: **Tolo Balaguer**

Nietzscheans sense saber-ho (aquesta gent, per dir-ho com Machado, menyspreen el que ignoren, i ho ignoren tot), el president José Ramón Bauzá i el seu govern de liquidadors (de la llengua, de la convivència, del territori) ens recorden que la història no és una línia recta, sinó un etern retorn. Fa trenta anys, els mallorquins es varen mobilitzar contra un projecte d'urbanització d'Es Trenc que hauria comportat la total destrucció de la bellesa que ha sabut retratar Tolo Balaguer. Ara, un bucle penós ens obliga a tornar-hi. En aquests trenta anys, molts milers de persones (mallorquins i de fora) han estat feliços a Es Trenc, hi han pres el sol, hi han fet l'amor en les nits d'estiu, han ensenyat els seus fills a nedar en les seves aigües turqueses i, fent tot això, han proclamat sense dir-ho que estimaven Mallorca. Perquè Es Trenc és més que una platja privilegiada d'arena fina i aigües lluminoses: és un emblema de la dignitat d'aquesta illa nostra, de tots. I no, no en serem moguts.

Comenteu i amplieu el contingut de l'article al web: www.omnium.cat/article/4175.html

A Catalunya és difícil trobar una carta amb totes les DO del país

Deconstruint el vi català.

Tot relacionant Woody Allen i Ferran Adrià, aquest documental no és un reportatge més. El paisatge i les persones allarguen l'ombra en una copa amb arrels. Entrevistem Raül Deamo i Manel Capdevila, els dos deconstructors d'un projecte autodefinit com *transmèdia*.

Parlem amb **DECONSTRUINT EL VI CATALÀ**

Definiu el vostre projecte com un documental *transmèdia* sobre vi, territori i persones.

Un projecte *transmèdia* és una obra que utilitza diferents mitjans per exposar un discurs o història. En el nostre cas, el tema central és el vi català i tota la cultura al seu voltant. Nosaltres estem utilitzant el web, el vídeo i la fotografia, i més endavant volem fer una publicació impresa o electrònica.

El documental està obert a col·laboració i microfinançament.

Hem fet microfinançament a través del portal Verkami i també amb diferents activitats culturals a l'associació DO Original. El balanç és molt positiu: no només ens ha servit per finançar part del projecte sinó que hem contactat amb el públic.

Ferran Adrià diu sobre el vostre projecte: ara toca deconstruir el vi. Per què 'desconstruir' el vi català?

Perquè volem 'mostrar' tots els ingredients del vi català, que no és només el raïm, sinó també les persones, el territori, la cultura... Volem crear inquietuds en el consumidor de vi per conèixer millor els nostres vins i la gent del seu voltant.

El vi català no és prou reconegut? Quina assignatura pendent li queda?

El vi català és més reconegut fora de les nostres fronteres que a Catalunya, guanya molts premis

Deconstruint el vi català

internacionals... Però a Catalunya és fa difícil/impossible trobar una carta amb vins de totes les DO catalanes.

Què creieu que aporta el vostre documental?

Volem fugir del típic documental sobre com es fa el vi. Personatges, paisatges, festivitats, història, hi ha moltes coses a explicar que sovint són desconegudes.

En quin estat es troba el projecte avui?

Ens agradaria tenir-lo per al novembre ja que se celebra a Vilafranca un festival de cinema sobre el vi i el cava, però ja veurem.

Un cop acabat... el projecte es podrà compartir lliurement, oi?

Volem utilitzar llicències obertes per tal de facilitar la difusió del documental, sempre que sigui de forma no lucrativa.

Teniu noves idees per 'desconstruir'?

Fa 2 anys que treballem en el documental i de moment no podem pensar en altres 'desconstruccions', amb una en tenim prou. ;-)

Versió completa de l'entrevista a:

<http://storify.com/oriollado/deconstruint-el-vi-catala-tasques-connectades>

Volem crear inquietuds en el consumidor de vi per conèixer millor els nostres vins i la gent del seu voltant.

@oriollado, periodista

Josep Massot i Muntaner

«S'està desfent la infraestructura cultural que tant ha costat d'edificar al llarg de dècades de molta feina i no sé com ens en sortirem a la llarga»

Josep Massot i Muntaner, el pare Massot, duu amb resignació joiosa l'allau d'actes que comporta el **Premi d'Honor de les Lletres Catalanes 2012**.

Joia pel reconeixement a la seva obra. Resignació perquè l'enrenou l'ha obligat a alterar la meticulosa organització de la seva jornada. Perquè un dels seus prodigis és com ha après el domini del temps i dilatar-lo a voluntat, fer-lo flexible, per treure'n el màxim profit, com un d'aquells monjos misteriosos o dimoniets de les rondalles que són capaços de llaurar al capvespre, conrear a la nit, a l'alba fer ja la collita amb la tija alta i encara moldre el gra, fer la massa i fornejar. Fa tot això als seus llibres, a les associacions, a les revistes o a l'editorial que dirigeix.

Per: **Josep Massot** | Fotografia: **Jordi Play**

Vostè va néixer al 1941, gairebé tres anys després d'acabada la Guerra Civil.

Al col·legi l'educació era en castellà, però jo vaig provar d'aprendre tot sol el mallorquí, llegint les rondalles aplegades per mossèn Alcover. Quan vaig fer la primera comunió, el poeta Guillem Colom em va regalar un aplec de rondalles i jo me les sabia gairebé totes del principi al final. No s'ho podia creure, perquè jo tenia set anys. A partir d'aquí, de molt petit, em vaig aficionar a la lectura. Em feien broma i em deien que jo havia nascut amb un llibre davall del braç.

A casa seva hi havia un ambient de cultura catalana.

Mon pare va estudiar a Barcelona, perquè el meu avi era funcionari de Correus i va ser destinat allà. Era músic, pensava que amb la música no s'hi guanyaria la vida i per raons familiars li convenia viure fora de Mallorca. El pare era de la Unió Democràtica de Carasco i Formiguera. En acabar la guerra, un cop metge, va tornar a Mallorca amb molts llibres que ja estaven fora de comerç i sovint prohibits. Les obres de Verdaguer, incloent les inèdites, el *Diccionari ortogràfic* de Fabra, fullets separatistes que es va negar a cremar. L'avi es va morir quan jo era molt petit i no en tinc record. Ambdós eren lectors apassionats.

I estava rodejat de lletraferits.

Sí, els amics de la família eren Miquel Ferrà, Miquel Forteza, Guillem Colom... es reunien per fer lectures, a vegades de llibres prohibits, i organitzar concerts. Hi havia Miquel Gayà, Llorenç Moià, Maria Antònia Salvà, Llorenç Riber... Jo era alumne de Bartomeu Payeras, que coneixia Llorenç Villalonga i assistia a les tertúlies al Bar Riskal.

Una de les obres que ha vist acabades és la del *Cançoner popular de Catalunya*.

Sí. La van començar l'any 1921 a l'Orfeó Català, per iniciativa de Rafael Patxot, i ara n'acabem de publicar el darrer volum. A partir de 1993, cada any en treia un volum i l'any passat va sortir el que feia el número 21.

Vostè volia ser, al principi, medievalista.

A la Universitat vaig estudiar amb Martí de Riquer i Joan Petit, i també amb José Manuel Blecua. Quan vaig acabar els estudis, em

FORTITER IN RE, SUAVITER IN MODO

Més que el nombre de publicacions —50 llibres signats en solitari, una altra cinquantena amb d'altres autors i milers d'articles i conferències— o el de les empreses culturals amb les quals participa, és la vastitud del seu projecte: donar una visió de la llengua i la cultura catalana contemporània explicada dins el seu context social i polític, per una banda, i, per una altra, aprofundir en el coneixement de la Guerra Civil a les Illes Balears i Catalunya amb el context internacional de l'època. Per no parlar de l'obra immensa recollida al *Cançoner popular de Catalunya*, una tasca iniciada pel seu avi i continuada pel seu pare. O de la divulgació literària i cultural feta des de *Serra d'Or* i *Randa*. Com ell mateix va dir al discurs del passat 13 de juny al Palau de la Música Catalana, quan va rebre el Premi d'Honor de mans de la presidenta d'Òmnium, Muriel Casals, el guardó l'anima «a continuar defensant amb les ungles i amb les dents els nostres valors i els nostres drets massa sovint conculcats —sempre amb respecte envers tothom i sense escarafalls inútils, seguint la màxima llatina *fortiter in re, suaviter in modo*— i a estudiar i divulgar la nostra llengua, la nostra literatura i la memòria històrica d'unes èpoques que hi ha qui voldria esborrar del mapa i donar per inexistents».

He estat sempre antifranquista, defensament els drets humans i els drets dels pobles, però mai he tingut carnet de cap partit polític

volien perquè treballés amb ells. I al mateix temps, Joaquim Molas, de qui era alumne als Estudis Universitaris Catalans, em deia si volia anar a fer un lectorat a Liverpool. Jo no havia fet el servei militar i se m'havien acabat les pròrrogues. Si me n'hagués anat d'Espanya m'haguessin declarat pròfug. Al final em vaig decidir per Montserrat.

Com va prendre aquesta decisió?

Mai havia pensat que jo podria ser jesuïta o monjo, però diverses visites al monestir i l'acollida que vaig tenir-hi em van convèncer.

Vostè és un monjo atípic.

El pare Batllori també em deia que ell era un jesuïta atípic.

Qui el va influir més amb la història?

Jaume Vicens Vives va morir quan jo tenia 19 anys, poc després d'haver entrat jo a la Universitat. Em va influir a través dels seus llibres i dels seus deixebles. Després, vaig conèixer Pierre Vilar. Ell vingué uns quants dies a la biblioteca del monestir per consultar llibres sobre la Guerra Civil. Li feia de guia

perquè la casa és complicada i ell hi veia poc, i parlàvem molt al matí i al vespre. Li vaig deixar un dels meus llibres sobre Mallorca. Vaig tenir la sorpresa de veure que a la nit l'havia llegit i l'endemà me'l va comentar. Havia estat molt amic de Miquel Ferrà i coneixia tots els mallorquins que havien passat per la Residència d'Estudiants de Barcelona.

Quina relació tenia amb la cultura francesa?

Vaig fer estudis a l'Aliança Francesa de Palma i a la Universitat em vaig dedicar molt al francès. Al col·legi major Loyola, de Sarrià, on tenia com a companys Fèlix Pons i Abel Matutes, alguns amics anaven molt a França i portaven discos de la cançó francesa.

Com es va engrescar amb la Guerra Civil?

Quan estudiava a Barcelona vaig llegir la *Histoire de l'Espagne* de Pierre Vilar i la versió francesa del llibre sobre la guerra de Hugh Thomas, que em va interessar molt, encara que a la llarga el consider prematur i molt envellit. En entrar a Montserrat, el futur abat

Cassià M. Just, el meu mestre de novicis, em va demanar què pensava del llibre de Bernanos *Les grands cimetières sous la lune*, publicat el 1938 i en bona part referent a Mallorca. En aquell moment no l'havia llegit perquè es tractava d'un llibre prohibit per la censura, però al monestir n'hi havia diverses edicions en francès. El 1975, en començar la revista *Randa*, vaig pensar que hi podria incloure un article de Bernanos, desconegut en aquells moments, que comentava una ressenya que li havia fet un jesuïta francès a la revista *Études*. Aprofitant que a Montserrat hi havia una gran biblioteca sobre la Guerra Civil, recollida inicialment per Francesc Cambó, vaig tenir la idea d'oferir una síntesi del que en aquell moment se sabia sobre Mallorca. En va sortir *La guerra civil a Mallorca* (1976) i d'aleshores ençà no he pogut deixar el tema.

Va patir molt la censura?

Hi ha gent a la qual li agradaria que no se sabés mai el que va passar. Quan amb Max Cahner parlàvem que a més de *Serra d'Or*, *Els Marges* i *Curial*, feia falta una revista de temàtica mallorquina, es va decidir fer *Randa*, però la censura no va voler que jo en fos el director. Al final, vam fer una trampa i en lloc d'una revista vam dir que era una col·lecció de l'editorial.

Vostè no va ser un intel·lectual passiu, reclòs a les biblioteques o als arxius.

A casa nostra l'actitud política no era l'habitual, no. Mon pare tenia llibres prohibits i, per exemple, un retall d'uns poemes sobre el president de la Generalitat Francesc Macià escrits per Sagarra. A més a més, vaig conèixer aviat el primer capellà antifranquista,

L'entrevista i la sessió fotogràfica van ser realitzades a l'antic Palau Requesens, seu des del 1917 de la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona, societat literària de la qual el pare Massot és el secretari.

Antoni Pons, que em llegia *Les tombes flamejants*, de Ventura Gassol. He estat sempre antifranquista, defensant els drets humans i els drets dels pobles, però mai he tingut carnet de cap partit polític. Malgrat haver estudiat als jesuïtes, m'agradava l'exemple d'Unamuno, Ortega, Maragall o Sartre, i anar contra corrent. A la Universitat, la meua generació era antifranquista i a Montserrat es notava encara més. L'Església de Catalunya va haver de fer una feina de suplència en absència de normalitat democràtica. Van ser anys de reunions clandestines, de la tancada de Montserrat, d'un intens activisme cultural, de les classes a la Universitat de Prada. Anys de rescatar el doctor Rubió, l'obra de Vicens Vives, d'Arnold Hauser... El partit més fort era el PSUC, però ens ajudàvem tots, Unió Democràtica, PSC, ERC. Hi havia també CC, que quan es va desviar a una línia marxista, el grup de Jordi Pujol es va separar.

I vostè continuava la tasca cultural.

Quan vaig tornar d'Alemanya [on va anar a ampliar estudis de filosofia i teologia] Jordi Carbonell i Max Cahner havien engegat el projecte d'Enciclopèdia Catalana. Carbonell em va proposar d'assessorar-lo en els temes referents a Mallorca i aviat vaig revisar o redactar centenars o milers d'articles sobre cultura catalana en general. Després va venir la crisi, l'enfrontament de Cahner i Eulàlia Duran amb Pujol i Banca Catalana, que no entenia els intel·lectuals. Va ser quan van sortir *Curial* i *Randa*, quan Fuster va treure *Nosaltres els valencians* i jo *Els mallorquins i la llengua autòctona*.

De molt jove li van encarregar la direcció de l'editorial de Montserrat.

És l'editorial més antiga d'Europa, que s'ha mantingut de forma ininterrompuda des del segle xv. En vam ampliar la temàtica, de la religió a la cultura catalana. Ja teníem *Serra d'Or* i una revista infantil, que, per cert, hem tancat perquè hem perdut els ajuts de la Generalitat. Vam iniciar una col·lecció de llibre infantil per cobrir un buit en català —en aquells moments només hi havia *La Galera* i *Joventut*. Vam contractar autors i els nostres llibres van entrar a les escoles. Una altra línia va ser la de llengua, literatura i història. Ens vam convertir en una mena d'editorial universitària per donar sortida als treballs universitaris que no eren desitjats per la majoria d'editorials. Ara fa 50 anys que vaig entrar a Montserrat, n'he complert 70 i fa 40 anys que dirigeixo l'editorial, 40 anys des que sóc capellà i 40 de l'aparició del meu primer llibre.

Tenim molts problemes per la davallada considerable de subvencions. Qui publicarà, per exemple, les tesis doctorals que surtin de la Universitat?

La seva prosa ha rebut l'elogi dels escriptors.

Els primers anys que vaig estudiar a Barcelona, jo no volia canviar el meu mallorquí i n'hi havia que em deien 'aquell que no l'entenen'. Després vaig adoptar una llengua estàndard. I, sí, alguns escriptors han dit en públic que els hagués agradat escriure novel·les com jo escric els meus llibres.

També dirigeix *Serra d'Or*.

Va ser una eina per fer política cultural, seguint una línia marcada pel Consell editorial que aglutinava distintes sensibilitats polítiques. Volíem fer una revista cultural catalana amb llibertat d'expressió. Jo hi sóc només després de la mort de Franco i a partir d'aquell moment tot va canviar molt.

I a Mallorca hi ha ara un retrocés lingüístic i una crispació que vostè diu que era innecessària.

S'havia consensuat un pacte en temps d'UCD en el qual va intervenir la família Moll i el socialista Fèlix Pons, que no era precisament catalanista, però que no estava en contra de la llengua. El Pacte de progrés hagués pogut tirar endavant un aprofundiment de la normalització de la llengua que no va fer per no posar-la en perill. I ara hi ha una regres-

sió que no agrada a molta gent del PP, com Gabriel Cañellas o Tòfol Soler, per no parlar d'Antoni Pastor.

Hi ha una part de la seva feina que s'acostuma a oblidar, la de secretari de l'Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes.

És una de les coses més útils que he fet. Posa en contacte totes les universitats internacionals amb les d'aquí. És una instància no política que manté bones relacions en tots els territoris —Menorca, València, Alacant, Castelló— i reuneix tots els catalanòfils del món. Això dona al català una gran projecció internacional.

Pateix molt la crisi?

Anem fent. Tenim molts problemes per la davallada considerable de les subvencions que donava la Generalitat, però també per les retallades a València i Mallorca. S'està desent la infraestructura cultural que tant ha costat d'edificar al llarg de dècades de molta feina i no sé com ens en sortirem a la llarga. Qui publicarà, per exemple, les tesis doctorals que surtin de la Universitat? ◊

>>> Josep Massot i Ramis d'Ayreflor és periodista cultural (i cosí llunyà del pare Massot).

«Llegeixo 10 llibres cada dia»

Quins van ser els seus mestres?

Molts. Martí de Riquer, José Manuel Blecua, Joan Petit, Joaquim Molas, Ramon Aramon i Serra, Josep M. Casacuberta, que em va ensenyar a editar llibres... I em deixo algú. I també el pare Batllori i Pierre Vilar, com a historiadors.

Quants llibres llegeix al dia?

Deu. Sóc molt ràpid en la lectura.

Quan de temps hi dedica?

No tots els llibres que faig servir per treure informació els llegeixo sencers. N'hi ha que no tenen interès.

Ha fet el càlcul dels que ha llegit al llarg de la seva vida?

Milers. Només sobre la Guerra Civil, la biblioteca de Montserrat en té 5.000. Me'ls he mirat tots.

Quan llegeix?

A vegades trec hores de la nit.

Quin és el seu horari?

Començo a les 8 del matí. Per llegir, corregir o el que faci falta.

Quin és el seu secret per treure tant de profit a la seva jornada?

Que no em costa gens reprendre la feina al lloc on l'he deixada. No perdo el temps i ara la informàtica ajuda.

Un entrebanc?

Allò que em costa és començar. Puc passar dies pensant-hi. Però quan ja ho veig clar, sóc molt ràpid.

Autors favorits?

Moltíssims. Josep Pla, Salvador Espriu... quan la feina em deixa temps per fer-ho.

Músics?

Brassens, Raimon, Maria del Mar Bonet.

Cineastes?

Amb això sóc analfabet.

Se'n penedeix de...?

Fes el que has de fer i si t'equivoques, rectificas.

Un defecte?

Sóc molt caparrut... Quan fico la banya en algun tema, no m'aturo fins que ho aconseguixo. Com entrar a l'arxiu del comte Rossi [el feixista italià que a les ordres de Mussolini va envair les Illes Balears l'estiu de 1936], al del cònsul Hillgarth [el cònsul britànic a Palma en aquells anys]...

Quina cosa detesta?

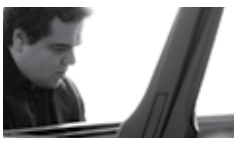
La manca de confiança entre la gent em posa de mal humor. L'estupidesa.

OBC

ORQUESTRA SIMFÒNICA
DE BARCELONA
I NACIONAL DE CATALUNYA

PABLO GONZÁLEZ DIRECTOR TITULAR

PRINCIPALS
CONVIDATS
12-13

ARCADI VOLODOS Piano
5, 6 i 7 octubre 12

ALBAN GERHARDT Violoncel
2, 3 i 4 novembre 12

MARION COTILLARD Actriu
17 i 18 novembre 12

PINCHAS STEINBERG Director
30 novembre 12 - 1 i 2 desembre 12

ARABELLA STEINBACHER Violí
21, 22 i 23 desembre 12

MARC MINKOWSKI Director
12 i 13 gener 13

VIKTORIA MULLOVA Violí
18, 19 i 20 gener 13

ALISA WEILERSTEIN Violoncel
25, 26 i 27 gener 13

ALICE SARA OTT Piano
19, 20 i 21 abril 13

JIŘÍ BĚLOHLÁVEK Director
26, 27 i 28 abril 13

ALEXANDRE THARAUD Piano
3, 4 i 5 maig 13

BENJAMIN SCHMID Violí
31 maig 13 - 1 i 2 juny 13

AUDITORI

www.auditori.cat

Principals mitjans patrocinadors:

www.obc.cat

I:OBC

LA RECERCA A CATALUNYA

La sida, on no tot està per fer, però on tot és possible

Tot i que els països de l'Àfrica subsahariana són els més afectats per la sida, als països occidentals hi ha col·lectius, com els homes que tenen sexe amb homes, amb taxes molt elevades de VIH. En particular, Catalunya té una taxa d'infecció més elevada que la mitjana europea i gairebé la meitat dels nous diagnòstics són persones immigrants. La crisi és un dels principals reptes en la lluita contra la sida; cal que l'accés a la prevenció, el diagnòstic i el tractament es mantinguin i que la recerca —en la qual alguns investigadors del nostre país són referents internacionals— no faci un pas enrere.

Per: **Mercè Piqueras** | Il·lustració: **Luci Gutiérrez** | Infografia: **Juliana Eslava**

Que tot està per fer i tot és possible.» Amb aquestes paraules del poeta Miquel Martí i Pol acabava una de les actuacions més esperades del concert Les nostres cançons contra la sida, que va celebrar-se al Palau Sant Jordi de Barcelona el passat 8 de juny. Un concert que tenia com a finalitat recaptar fons per a la recerca contra la sida a Catalunya, un camp on no tot està per fer, però on sí que tot és possible. Entre d'altres coses, ha estat possible que Lluís Llach, retirat de l'escena des de fa cinc anys, tornés a cantar alguns dels versos del poeta que ell va musicar al 1982; i que ho fes acompanyat de Sílvia Pérez-Cruz, una de les millors veus catalanes actuals, i d'un personatge tan carismàtic com l'exentrenador del Barça Pep Guardiola, que va recitar un fragment del poema.

Quan al 1982 Llach va musicar els versos de Martí i Pol per al disc *I amb el somriure la revolta*, sí que estava tot per fer en relació amb la sida. De fet, era una malaltia de la qual tot just es començava a conèixer l'existència. L'any anterior s'havien descrit, a Califòrnia, cinc casos d'una rara pneumònia causada per un fong infeccios que només ataca les persones que tenen el sistema immunitari afeblit. I a Nova York es va detectar en joves homosexuals un tipus de càncer molt rar (el sarcoma de Kaposi), propi de persones ancianes. Aquell any, quan havien mort ja 184 persones de malalties atribuïbles a la manca de defenses del seu cos i cada setmana se'n

registraven de quinze a vint nous casos, els centres de control de malalties (CDC) dels Estats Units, per referir-se a aquesta situació patològica, van establir el terme *síndrome d'immunodeficiència adquirida* (SIDA, un acrònim que ja ha estat incorporat a la llengua). Aviat es va considerar la possibilitat que fos una infecció de transmissió sexual causada per un virus. I a l'any 1983, quan es va descobrir el virus, se'l va anomenar *virus de la immunodeficiència humana* (VIH). El contacte sexual, però, no era l'única via de contagi; la malaltia es podia transmetre també pel contacte amb la sang d'una persona infectada. Així es va escampar entre drogoaddictes que s'injectaven drogues per via intravenosa i entre persones sòmetes a transfusions.

En pocs anys, la malaltia va anar causant estralls per tot el món. Des que se'n van descriure els primers casos, més de vint-i-cinc milions de persones han mort de malalties relacionades amb el VIH. L'any 2010 van ser 1.800.000. Segueix sent una xifra molt alta, però van ser unes 400.000 morts menys que les produïdes al 2005. També al 2010, aproximadament trenta-quatre milions de persones eren portadores del VIH.

La sida, trenta anys després

La percepció que es té avui de la malaltia és molt diferent de la que es tenia en la dècada de 1980, si bé una part de la societat la veu encara com un estigma i pròpia de gent amb conductes reprova-bles. I entre les persones afectades, n'hi ha que no s'atreveixen a dir que són portadores del VIH.

A Catalunya, al 1987 es va establir el Programa per a la Prevenció i el Control del VIH que, a més de dissenyar les primeres estratègies per evitar la disse-

minació de l'epidèmia i per informar-ne la ciutadania, va promoure la creació d'unitats específiques per al tractament de la malaltia en els hospitals. Per altra banda, van sorgir les primeres associacions de persones afectades. Des d'aleshores, han estat molts els programes i projectes que han afrontat l'epidèmia des de caires ben diversos, amb intervenció institucional i amb iniciatives sorgides de la societat civil.

La recerca i les estratègies actuals a Catalunya

L'epidemiologia és una ciència multidisciplinària que estudia la distribució de les malalties a la població i els seus determinants, així com les seves causes i història natural. Els seus resultats són cabdals per poder fer i avaluar intervencions i polítiques de prevenció adequades. En el cas de la sida, els estudis epidemiològics han estat fonamentals per conèixer-ne l'evolució i dissenyar estratègies per a la prevenció i el tractament. Jordi Casabona és director del Centre d'Estudis Epidemiològics sobre les Infeccions de Transmissió Sexual i Sida de Catalunya (CEEISCAT) i presideix la Fundació Sida i Societat. El CEEISCAT —un centre de l'Institut Català d'Oncologia amb dependència funcional de l'Agència de Salut Pública de Catalunya— participa en un projecte internacional que analitza la progressió de la infecció per VIH en persones tractades amb antiretrovirals. Avaluen l'efectivitat del tractament, estudien les coinfeccions que solen donar-se, com ara amb el virus de l'hepatitis C i d'altres infeccions de transmissió sexual, i aspectes com el cost social i econòmic de la malaltia. Un cost que, segons informa Casabona, ha crescut de manera exponencial en convertir-se en una infecció crònica.

Una altra manera d'afrontar la lluita contra la malaltia és eradicar la infecció en els pacients infectats, o sigui curar-la, no pas cronificar-la com es fa fins ara.

Descoberta de futur

La descoberta per l'equip d'en Javier Martínez-Picado, del laboratori de retrovirologia d'Irsicaixa, del mecanisme d'entrada del VIH en unes cèl·lules del sistema immunitari —les cèl·lules dendrítiques—, que després els propaguen per tot l'organisme, obre una nova línia de recerca per desenvolupar fàrmacs que bloquegin aquest mecanisme i, per tant, la propagació del virus, cosa que podria afavorir-ne l'eliminació en les persones infectades. És un objectiu a llarg termini, però és fonamental que la recerca continuï. La Generalitat de Catalunya, l'Obra Social de la Caixa, i Esteve ho han entès així i, malgrat la crisi actual, han mantingut la seva aportació, cosa que no ha fet el Govern central, que retalla significativament les subvencions a la recerca.

Bonaventura Clotet

Director de l'Institut de Recerca de la Sida Irsicaixa

Contra la complaença

La pandèmia de la sida ha estat un catalitzador importantíssim de la recerca biomèdica, de la defensa dels drets humans, de la participació dels pacients i del paper d'institucions i ONG, tant nacionals com internacionals, en la resposta. Malgrat que s'han assolit èxits impensables fa vint-i-cinc anys, més de dos milions i mig de persones s'infecten cada any i a Catalunya seguim tenint una taxa d'infecció més elevada que la mitjana europea. Cal evitar la complaença i recordar que, per a una prevenció efectiva del virus, els aspectes mèdics són tan importants com els conductuals i els socials. No endebades, per cada pacient nou que es tracta al món, se n'infecten dos més.

Jordi Casabona

Director del Centre d'Estudis Epidemiològics sobre les Infeccions de Transmissió Sexual i Sida de Catalunya (CEEISCAT)

En això treballen els investigadors de l'Institut de Recerca de la Sida Irsicaixa a l'Hospital Universitari Germans Trias i Pujol, dirigit per Bonaventura Clotet, i també els del Servei de Malalties Infeccioses i Sida de l'Hospital Clínic de Barcelona, dirigit per Josep M. Gatell. Tots dos centres col·laboren en el programa HIVACAT, amb Clotet i Gatell al capdavant, un consorci publicoprivat sense precedents que investiga el desenvolupament de la nova vacuna contra el VIH. Clotet reconeix que la recerca per lluitar contra la sida és molt cara i pot trigar molt de temps a donar resultats positius. Per més cara que sigui, però, a la llarga el tractament de per vida de totes les persones infectades serà molt més costós. Malauradament, amb els diners procedents de les actuals subvencions no n'hi ha prou i les institucions que hi treballen han de dedicar molt de temps i esforços a la cerca de nous ajuts. Considera Clotet que les persones que han fet una gran fortuna haurien de sentir-se obligades envers la societat que els ha permès obtenir aquells diners i retornar-ne una part. Una llei de mecenatge que aportés incentius fiscals i que, a més de fomentar la cultura, afavorís les donacions per a la recerca, podria ser de gran ajut.

Cap a una curació del VIH amb participació catalana

Per mitjà d'IrsiCaixa, Catalunya podria tenir un paper clau en la curació de la sida. Un grup internacional de treball format per alguns dels principals científics i metges d'arreu del món especialitzats en VIH/sida, entre els quals es troba la codescubridora del VIH i guanyadora del premi Nobel Françoise Barré-Sinoussi, ha desenvolupat una estratègia científica mundial, Towards an HIV Cure, coordinada per la International AIDS Society (IAS), l'associació independent de professionals de VIH capdavantera al món integrada per uns 16.000 membres de més de 196 països. Per part de l'Institut de Recerca de la Sida IrsiCaixa participa l'investigador ICREA Javier Martínez-Picado.

La nova estratègia busca aconseguir un consens internacional sobre l'estat de la recerca de l'eradicació del VIH i definir les prioritats científiques que haurien de guiar la recerca futura per combatre la persistència del VIH en els pacients que segueixen una teràpia antiretroviral. Towards an HIV Cure es va presentar el passat 19 de juliol de forma simultània a Washington DC, París i Barcelona.

Una llei de mecenatge que afavorís les donacions a la recerca seria de gran ajut

Informació i memòria

«Caldria que a l'escola es parlés de les malalties de transmissió sexual», diu Bonaventura Clotet. El jovent sol veure el preservatiu únicament com un dispositiu per evitar un embaràs no desitjat. No pensen que una infecció pot ser un altre resultat no desitjat d'una relació sexual. Quant a la sida, creuen que és cosa del passat, quan gent famosa moria de la malaltia, però que ara està ja controlada. Cal explicar-los que el perill continua, que a Catalunya hi ha més de 16.000 persones infectades, i que un 10 % ho són per soques molt resistents del virus. Malgrat que al nostre país els casos de sida han anat disminuint arran dels tractaments, el nombre de noves infeccions es manté estable al voltant de 800 a l'any. El col·lectiu homosexual és l'únic en què n'ha augmentat. I s'estima que més d'una quarta part de les infeccions reals queden sense diagnosticar, cosa que facilita la disseminació del virus.

A Barcelona, al Jardí d'Aclimatació de Montjuïc, hi ha una magnífica olivera. Al peu, hi ha gravats uns versos del poema *Parlem de tu*, de Miquel Martí Pol, que el poeta va cedir pocs mesos abans de la seva mort per a aquest monument. És el Memorial Permanent de la Sida. Unes setmanes abans del concert del Sant Jordi, es va celebrar al seu voltant el 19è Memorial Internacional de la Sida. Les ONG que hi treballen van expressar el seu temor davant els ajustos de pressupost. Si es retira l'assistència sanitària a les persones immigrants en situació il·legal, i les que siguin seropositives no poden tenir accés als antiretrovirals, es podria retrocedir en els avenços aconseguits els darrers anys. L'esperança de vida d'una persona seropositiva tractada és com la de molta gent que pateix altres malalties cròniques. Però cal tenir present que, si s'abandona el tractament, el virus torna a sortir del seu amagatall.

Als versos que recorden la persona estimada morta després d'una llarga malaltia (...parlem de tu, de com / ens vas deixar, del sofriment lentíssim) hi contraposem els de l'esperança, perquè, en la lluita contra la sida, «tot és possible». ◊

>>> Mercè Piquer es comunicadora científica.

CONSORCI PUBLICOPRIVAT

Fundació Clínic

IrsiCaixa
Bonaventura Clotet

Esteve

Obra Social
"la Caixa"

Servei de Malalties Infeccioses
i Sida de l'Hospital Clínic de Barcelona
Josep M. Gatell

Laboratoris
privats

- ⚡ Recerca bàsica: variabilitat genètica, immunoreconstitució i virologia
- ⚡ Recerca en vacunes profilàctiques o terapèutiques: immunitat cel·lular i genètica de l'hoste
- ⚡ Recerca sobre l'eficàcia i efectivitat de nous fàrmacs: entrada viral i patogènesi
- ⚡ Recerca sobre determinants de progressió i pronòstic: retrovirologia i epidemiologia molecular

GENCAT

Programa HIVACAT

Última descoberta: mecanisme d'entrada del VIH en les cèl·lules dendrítiques del sistema immunitari, per l'equip de Javier Martínez-Picado, del laboratori de retrovirologia

ONG

LA RECERCA A CATALUNYA EN LA LLUITA CONTRA EL VIH

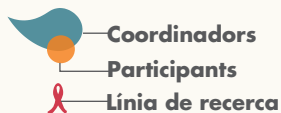
El campus biomèdic de l'Hospital Universitari Germans Trias i Pujol de Badalona acull els dos centres de recerca sobre la sida més importants del país: l'IrsiCaixa i el CEEISCAT

ICO

CEEISCAT
Jordi Casabona

ASPC

- ⚡ Innovació i avaluació en la prevenció i control del VIH/ITS
- ⚡ Recerca sobre determinants de progressió i pronòstic del VIH
- ⚡ Recerca sobre l'efectivitat dels tractaments antiretrovirals
- ⚡ Recerca europea en el diagnòstic precoç del VIH

IrsiCaixa: Institut de Recerca de la Sida

HIVACAT: Programa català pel desenvolupament d'una vacuna efectiva pel VIH

ICO: Institut Català d'Oncologia

CEEISCAT: Centre d'Estudis Epidemiològics sobre les Infeccions de Transmissió Sexual i Sida de Catalunya

GENCAT: Generalitat de Catalunya

SISCAT: Sistema Sanitari Integral d'Utilització Pública de Catalunya

ASPC: Agència de la Salut Pública de Catalunya

ASPB: Agència de la Salut Pública de Barcelona

ACCD: Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament

PPAS: Programa per a la Prevenció i l'Assistència a la Sida

ICD: Institut Català de les Dones

ASPB

Projecte Cohort PISCIS

Amb la participació de 12 hospitals de Catalunya i 2 de les Illes Balears, segueix més de 15.000 pacients i col·labora en els projectes internacionals més rellevants

ACCD

- ⚡ Recerca en salut global basada en l'experiència de Catalunya i les necessitats internacionals

ONG

SISCAT

PPAS

- ⚡ Innovació en la prevenció i el control del VIH/sida des d'una perspectiva de gènere (violència masclista)

CEEISCAT

ÀMBIT PÚBLIC

GENCAT

ICD

Les raons de la DESOBEDIÈNCIA CIVIL

Els esdeveniments dels darrers mesos situen la desobediència civil en primer terme de l'actualitat del país. Davant de conflictes socials i polítics, en els quals els canals legals poden demostrar-se insuficients, les accions de desobediència guanyen pes, des de l'oposició als peatges fins a la lluita per una fiscalitat pròpia. Davant d'això, també trobem un possible enduriment de la llei per fer front a aquests desafiaments. Però allò que ens interessa saber és per què proliferen i arrelen aquestes formes d'incidència política.

Per: **Albert Botran** | Fotografia: **Jordi Play**

La covardia va ser la primera característica amb la qual Salvador Espriu va voler definir l'esperit dels catalans cap a l'any 1954. «Oh que cansat estic de la meua covarda, vella, tan salvatge terra...», comença dient *l'Assaig de càntic en el temple*. Feia tot just quinze anys que el franquisme havia instaurat el terror al nostre país. Tan sols petits grups clandestins van conjurar-se per mantenir la resistència, en una situació on oposar-se al nou règim significava arriscar la pell. Va ser més endavant que van començar a reeixir iniciatives amb més seguiment popular, com ara les vagues de tramvies de 1951 i 1957, les mobilitzacions obreres als anys 1960 i la creació de l'Assemblea de Catalunya.

El debat sobre l'ànima pactista o rebel dels catalans és una constant al segle xx. Des del punt de vista de l'historiador Josep Maria Solé i Sabaté, va ser el catalanisme conservador de Prat de la Riba i Cambó el que va posar èmfasi en «transmetre una imatge temorenc del poble català, per oblidar fenòmens com el carlisme i la violència social i política del segle XIX». Però no és una imatge que s'escaigui a la trajectòria històrica del país: «el poble català, com a poble oprimat, era com una molla molt tensada, i quan esclatava ho feia amb molta viru-

lència. Per això, els principals conflictes socials i polítics en la història de l'Estat espanyol al nostre país s'han manifestat amb molta més força».

En els darrers mesos, l'agreujament de la crisi econòmica i la creixent percepció del conflicte nacional amb l'Estat espanyol han donat lloc a una sèrie de posicionaments de persones o col·lectius, disposats a desobeir unes determinades lleis que consideren injustes. Ara bé, aquest desafiament no es fa mitjançant la violència, com en altres conjuntures històriques, sinó que es posa en pràctica una eina diferent: la desobediència civil.

Lleis no respectables

L'escriptor i economista José Luís Sampedro va resumir en una màxima l'esperit de la desobediència civil: «S'han de respectar les lleis sempre que les lleis siguin respectables». Actualment, trobem diverses iniciatives que consideren unes determinades lleis com a poc o gens respectables. És el cas de la Plataforma d'Afectats per la Hipoteca (PAH). La seva portaveu, Ada Colau, explica que la tasca que desenvolupen s'adreça a una situació específica, un problema molt concret: «ens sembla una situació injusta que hi hagi gent que es quedi sense casa per una execució hipotecària, quan no manquen habitatges». La PAH ha utilit-

zat diversos mitjans per combatre aquesta situació: recursos jurídics, interlocució amb les institucions de serveis socials i incidència política per tal de canviar la llei. I, quan totes aquestes vies s'han demostrat eixorques, les accions de la Plataforma han adoptat la forma de la desobediència, a través de les concentracions de persones que impedeixen els desnonaments. «No ha estat una opció estètica, ni presa prèviament. Sinó que necessitàvem donar resposta a una situació molt concreta, quan la resta de mitjans estaven exhaurits», conclou.

La desobediència civil s'ha utilitzat en multiplicitat de situacions històriques, tant per oposar-se a règims autoritaris com en situacions més o menys garantistes, en estats democràtics. «Un acte de desobediència, contra el que a vegades se sol entendre, no impugna la democràcia. Al contrari: s'exerceix la desobediència en la mesura que es considera que és la darrera opció per defensar uns valors fonamentals que precisament es consideren vulnerats per una llei». Aquesta és l'opinió de Jordi Armadans, polític i director de la Fundació per la Pau. Als Països Catalans trobem nombrosos exemples al llarg de la història. Una constant han estat els moviments de desobediència en oposició a la legislació impositiva i a la situació fiscal del país. Així, un dels esdeveniments clau en l'articulació política del catalanisme va ser el tancament de caixes de 1899. Més recentment, i amb plena vigència, trobem l'objecció fiscal a la despesa militar, promoguda per entitats per la pau, o el moviment Diem Prou, que promou el pagament dels impostos a la Generalitat, i no a l'Agència Tributària espanyola, com a mesura de pressió cap a la plena independència fiscal de Catalunya.

També en l'àmbit econòmic trobem un cas poc conegut, però que tot i això va acabar en victòria. Es tracta del moviment veïnal que a partir de l'any 1991 va promoure l'objecció al rebut de l'aigua, a Barcelona i altres poblacions de

Manifestació contra el servei militar obligatori l'any 1986 a Barcelona. La foto del requadre correspon al mateix acte.

QUÈ VOL DIR DESOBEDIÈNCIA CIVIL?

El concepte *desobediència civil* ens recorda, gairebé automàticament, un parell d'experiències històriques: la lluita de Gandhi i els seus seguidors per l'alliberament nacional de l'Índia, i el moviment pels drets civils als EUA, encapçalat per Martin Luther King. **Gabriela Serra**, membre de l'associació Entrepobles i del Centre d'Estudis per a la Pau Josep M. Delàs, estableix quatre característiques de la desobediència civil: «És una acció il·legal però és legítima; és no-violenta; cerca un benefici col·lectiu, més enllà de les persones que fan l'acció; i és pública i oberta.» Sobre aquest darrer aspecte també insisteix Jordi Armadans: «L'acte de desobeir no s'amaga ni pretén evitar el 'càstig'. La persona o col·lectiu que practica la desobediència no vol escapar-se individualment sinó ser agent de denúncia i, així, promoure el canvi col·lectiu.»

El debat es troba en la desobediència dins els Estats democràtics de Dret, en els quals ja existeixen, en principi, canals legals per incidir políticament. En opinió de Serra, els Estats democràtics tenen una mancança fonamental al respecte: «la democràcia no pot limitar-se a un procediment, com és el vot. Que una decisió sigui majoritària no vol dir que sigui encertada o enraonada. Llavors, cal tenir més eines d'intervenció política». En la seva opinió «cal protegir el dret a la dissidència, perquè és una eina correctiva de la democràcia».

Alguns autors han defensat la legitimitat de la desobediència civil, com Henry David Thoreau, John Rawls, Hannah Arendt o Jürgen Habermas, que va escriure l'article «La desobediència civil. Pedra de toc de l'Estat democràtic de Dret».

L'actor Toni Albà, 'punta de llança' al peatge del Garraf en la campanya pel #novullpagar.

DEL GEST A LA CAMPANYA: QUÈ CAL PER TRIOMFAR?

La fórmula de l'èxit, en els moviments de desobediència, no existeix. Ara bé, hi ha una sèrie d'elements que cal tenir en compte, començant per l'estat de consciència, el grau de compromís del nucli impulsor, el ressò mediàtic, la resposta de l'Estat i el possible ressò internacional.

El polítleg Roger Buch opina que un factor d'èxit també pot ser el desplegament de diferents graus d'implicació en la lluita: «una punta de llança que corri un alt risc personal; quan hi ha repressió contra aquesta 'minoria valenta' es desperta la solidaritat de la majoria, que veu el càstig com a totalment injust i desproporcionat. Però la gràcia és que hi hagi un altre nivell d'activació de compromís en la campanya, que sense córrer tant risc personal també permeti donar suport a la causa i donar solidesa, múscul, a la reivindicació. Un bon exemple és el de la insubmissió; uns quants centenars de joves es van fer insubmisos, exposats a penes de presó, entretant desenes de milers es van fer objectors de consciència, i entre uns i altres van acabar amb el sistema. Uns van fer el forat i els altres van inundar i fer inoperatiu el sistema».

En opinió de Buch, un altre fet determinant són els mitjans de comunicació social. I en aquest aspecte, l'eclosió a internet de les xarxes socials i els mitjans digitals han estat un revulsiu. En el cas dels moviments de desobediència que han sorgit de l'àmbit del sobiranisme, una sèrie de mitjans de comunicació són els que han mantingut la tensió informativa i han contribuït a situar-los en l'agenda política. L'exemple més recent el trobem en les mobilitzacions de #novullpagar, que han tingut un altaveu important amb mitjans digitals com *Vilaweb*.

Un darrer aspecte clau és el tancament de les campanyes de desobediència. En el cas de la insubmissió, trobem una lluita molt dilatada en el temps, però que finalment va acabar en victòria. Pel que fa a una lluita encara oberta com és la de #novullpagar, el seu impulsor Josep Casadellà pensa que «l'acció de no pagar els peatges continuarà mentre no es plantegi una solució política».

7 formes de protesta ciutadana al nostre país des del segle xx fins avui

1. Òmnium i l'objecció fiscal

En l'acte del cinquantè aniversari d'Òmnium, la presidenta Muriel Casals va arrencar una gran ovació quan va anunciar que l'entitat defensava la independència fiscal per a Catalunya, i que «si l'Estat espanyol rebutja un avançament inequívoc en aquesta línia, Òmnium Cultural ha pres la decisió d'estudiar des d'avui accions coherents i viables per dur a terme accions d'objecció fiscal».

Tot esperant el concert

En el moment actual ens trobem en una fase prèvia a la negociació del concert econòmic, i Òmnium es posiciona a la rereguarda. Les accions d'objecció fiscal es troben en fase d'estudi, i l'entitat no ha obert cap campanya al respecte perquè respecta el compromís de l'actual Govern, que ha de negociar amb l'Estat aquesta legislatura. Òmnium estableix dos llindars: el fracàs d'aquesta negociació —encara que el Govern accepti l'acord final— i l'exhauriment de la legislatura.

L'entitat treballa per tal que, només si les circumstàncies ho requereixen, el moviment d'objecció en defensa de la independència fiscal tingui un ampli suport i seguiment, i esdevingui un veritable moviment nacional que pugui sumar contribuents individuals, empreses i institucions. Cal garantir que si es posa en marxa, aquesta sigui una campanya massiva i efectiva.

2. Tancament de caixes

Amb la pèrdua de Cuba, l'Estat espanyol es va veure obligat a incrementar la pressió impositiva per evitar la bancarrota. El sector sobre el qual va recaure va ser el comerç i la indústria catalanes, sobre les quals es fixava un tipus impositiu més alt. Com deia el manifest de 1899, el moviment va consistir en «donarnos de baixa de la contribució y tancar los nostres establiments».

La protesta contra la mesura impositiva començà a Barcelona, on va comptar amb el lideratge de l'alcalde, el Dr. Robert, i posteriorment es van adherir altres ciutats. Els empresaris van acabar pagant, però va ser una demostració de força determinant en el moment d'articulació política del catalanisme.

Les concentracions en defensa de persones amenaçades de desnonament són una imatge habitual en els darrers mesos.

3. Insubmissió al servei militar

A finals del franquisme, a redós de l'exemple de Pepe Beúnza, el primer objector de consciència no violent de l'Estat espanyol l'any 1971, es va arribar a acceptar l'objecció de consciència al servei militar. Aquesta objecció va quedar reglamentada com a Prestació Social Substitutòria el 1984, i llavors va desplegar-se amb més força el moviment d'insubmissió, que es negava directament a fer la mili. Els insubmisos van enfrontar-se a penes de presó, però la seva lluita va persistir, es va estendre i va arrossegar de retruc un augment d'objectors de consciència, fins que al 2001 es va decretar la fi del servei militar obligatori a l'Estat espanyol.

4. Despesa militar

Aproximadament el 4,7 % del pressupost de l'Estat espanyol correspon al Ministeri de Defensa. El Servei d'Informació de l'Objecció Fiscal, impulsat per organitzacions com Justícia i Pau, proposa que els contribuents modifiquem la casella 752 de la Declaració de Renda, desviant un 4,7 % dels diners que ens correspondria pagar a activitats o associacions que promoguin la pau i no la guerra. Alhora, cal indicar la raó a través d'una carta al Ministeri d'Hisenda. Actualment, ningú ha rebut cap sanció per aquesta acció.

5. La PAH contra els desnonaments

La Plataforma d'Afectats per la Hipoteca (PAH) —els membres de la qual s'identifiquen amb samarretes verdes— promou la resistència pacífica als desnonaments i les execucions hipotecàries, en defensa d'un dret humà fonamental, el dret a l'habitatge. Paral·lelament, impulsa una iniciativa legislativa popular (ILP) per la dació en pagament. L'èxit de la seva escomesa el demostren les persones que han pogut conservar el seu habitatge, en règim de lloguer social o arribant a algun acord amb el banc.

El reconeixement a la PAH ha arribat amb el guardó a la millor iniciativa social en el premi al Català de l'Any, que va recollir la seva portaveu, Ada Colau.

6. #novullpagar

El passat 28 de març, Josep Casadellà va decidir enregistrar en vídeo una acció individual que feia temps que rumiava: arribar a un peatge i comunicar que no volia pagar. A partir d'aquí, el vídeo va batre rècords de visualització a la xarxa (més de 200.000). Del ressò que va obtenir, diverses persones van començar a fer el mateix i a enregistrar-ho en vídeo. També van afegir-s'hi algunes personalitats, com l'actor Toni Albà, o representants de partits polítics independentistes, fins que s'han arribat a convocar accions col·lectives del #novullpagar.

7. Diem Prou

Els ramaders i restauradors de Siurana Andreu Bartolomé i Maria Casademunt van decidir fer públic que no ingressarien l'IVA a la Hisenda espanyola, sinó que ho farien a l'Agència Tributària Catalana. L'abril del 2012 van fer efectiu el seu primer pagament. D'aquesta manera va néixer la plataforma Diem Prou. En l'àmbit municipal, diversos ajuntaments han exigit poder pagar els impostos a Catalunya i no a l'Estat espanyol, entre altres els d'Arenys de Munt, Berga, Ripoll, Manresa, Molins de Rei, Vilafranca del Penedès, Girona, Vic o Sant Cugat del Vallès.

El dèficit fiscal als Països Catalans

La industrialització va accentuar la diferenciació entre el volum d'activitat econòmica a Catalunya i a la resta de l'Estat. Després del franquisme, la intenció d'implementar l'Estat social va fer que l'administració acabés concentrant el major volum d'activitat econòmica, com succeeix al conjunt dels països desenvolupats. Tanmateix, ja amb la Unió de Armas del Comte Duc d'Olivares (1624) o la implantació del cadastre per part dels Borbons (1716), es fa evident que la pressió impositiva per part de l'Estat és també un dels elements fonamentals de la dominació política sobre el nostre país. Això explicaria que el dèficit fiscal hagi estat una constant en el nostre país. Paral·lelament, però, també ha existit un llarg procés de presa de consciència sobre aquesta qüestió, que en els últims anys es troba en relació amb el creixement de l'independentisme. I ha estat, sens dubte, un revulsiu a l'hora d'engegar campanyes de desobediència, tant les pròpiament relatives a qüestions fiscals, o altres com el #novullpagar.

La qüestió ve de lluny. L'anàlisi del dèficit fiscal ja apareix en l'obra de Guillem Graell *La cuestión catalana* (1902). El filòsof Joan Crexells va insistir-hi a través d'una sèrie d'articles de resposta a Francesc Cambó titulats *L'endemà de les festes* (1923). En ple franquisme trobem *l'Aptitud financera de Catalunya. La balança catalana de pagaments*, de Jacint Ros Hombravella i Antoni Montserrat (1967). I en el període autonòmic, el conseller d'Economia i Finances Ramon Trias Fargas escriu la seva *Narració d'una asfíxia premeditada* (1985). Ramon Tremosa i Jordi Pons van recuperar el títol de Trias Fargas en l'obra *L'espoli fiscal. Una asfíxia premeditada* (2004), que inclou dades del conjunt dels Països Catalans.

Certament, l'abast de l'espoli ateny el conjunt dels territoris de parla catalana sota administració espanyola. Al País Valencià, Celestí Gimeno estableix que el dèficit fiscal se situa al voltant del 6 % del PIB, tal com explica en el seu llibre *L'espoli fiscal al País Valencià* (2007).

Recentment, el conseller d'Economia Andreu Mas-Colell va establir que la mitjana històrica del dèficit a Catalunya en els darrers 25 anys era del 8 % del PIB.

l'àrea metropolitana. El rebut de l'aigua va pujar com a conseqüència del fet que molts ajuntaments hi van associar una sèrie de taxes. Davant d'això, la Confederació d'Associacions de Veïns de Catalunya (CONFAVC) va encapçalar la protesta, obrint un compte en el qual les famílies podien ingressar l'import de l'aigua i l'IVA corresponent. La CONFAVC intentava pagar el conjunt de rebuts, adreçant-se a Aigües de Barcelona amb la presència d'un notari, que aixecava acta del rebuig dels diners per part de l'empresa. La lluita va prolongar-se nou anys, fins que l'aprovació d'una nova Llei d'ordenació, gestió i tributació de l'aigua va restablir un rebut sense taxes afegides. La lluita va arribar a implicar 100.000 comptadors de l'aigua, i va anar acompanyada de nombroses mobilitzacions al carrer.

Però quan es parla de desobediència civil al nostre país, un dels casos que ràpidament a tothom li ve a la memòria és el moviment d'insubmissió al servei militar obligatori (la mili). El moviment d'objecció de consciència, en defensa dels valors de la pau, va començar en ple franquisme. Quan l'objecció a la mili va reglamentar-se a mitjans dels anys 1980, va tenir més força el moviment d'insubmissió. I encara podem considerar que va tenir un impacte social més enllà: «com sempre passa en aquestes accions, també van esdevenir un catalitzador social, ja que van contribuir decisivament a qüestionar el militarisme i a favorir un discurs per la pau», considera Jordi Armadans. L'oposició a la guerra i al militarisme ha estat un marc de fons constant, en les campanyes de desobediència civil, ja des del mateix moment de la seva teorització per part de Henry David Thoreau. Aquest anarquista nord-americà va escriure el tractat *La desobediència civil* (1849), on explicava la seva negativa a pagar impostos a un Estat que havia envaït Mèxic, el país veí.

Als Països Catalans trobem, a més, que el conflicte nacional es troba en la base de moltes iniciatives de desobediència. És el cas de les qüestions relatives als símbols institucionals. Al 1991 va crear-se la plataforma d'ajuntaments *Un país, una bandera*, que defensa la presència exclusivament, com a símbol nacional, de la bandera catalana en les façanes dels ajuntaments. L'enfrontament pels símbols ve de lluny, menat per la voluntat de l'Estat espanyol d'imposar la seva imatge nacional (Llei de banderes de 1981), però ha tingut episodis ben recents, com el de Sant Pol de Mar.

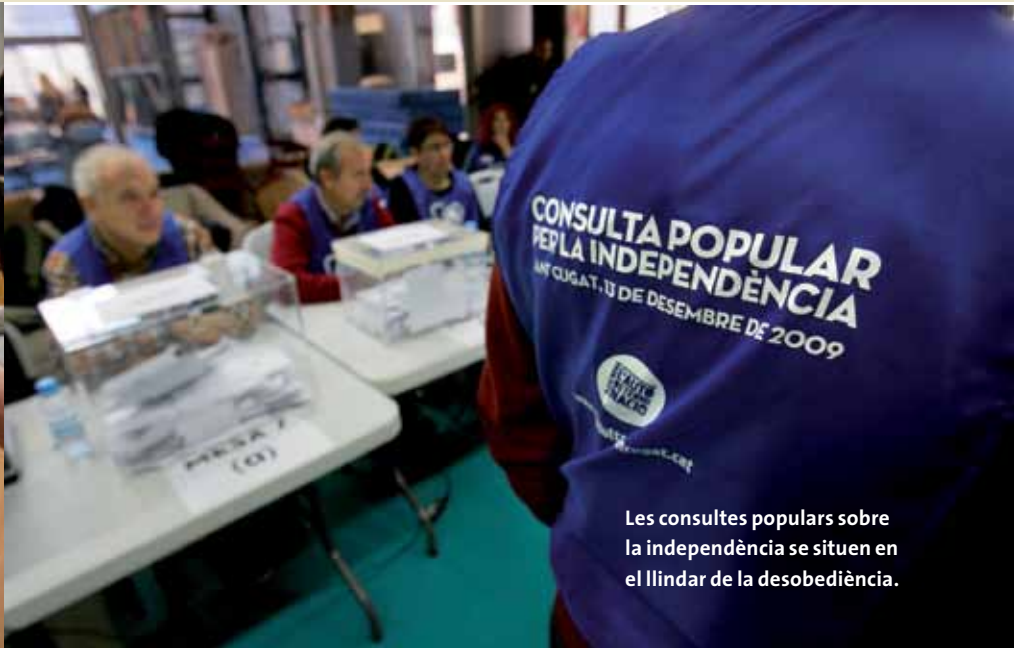
Una repressió de l'Estat desproporcionada o injusta pot desencadenar més solidaritat

En aquest mateix àmbit dels símbols, podríem trobar la resistència a exhibir la imatge del rei Borbó a les sales de plens dels ajuntaments, així com el desafiament a les lleis extraordinàries que protegeixen la imatge de la casa reial espanyola, com el cas de la crema de fotografies a finals del 2007. També la negativa a fer festa el 12 d'octubre en oposició al significat de la Hispanitat, a la qual Òmnium es va adherir fa una parell d'anys, es pot considerar com un acte de desobediència simbòlica.

Una presa de consciència

L'element determinant en una campanya de desobediència civil és la presa de consciència. És clau per assumir un compromís en la persona o nucli impulsor, i també perquè l'acció concreta tingui repercussió social. El polític Roger Buch considera que les accions que tenen repercussió responen «a la lògica racional democràtica més bàsica». Des de la perspectiva de qui inicia una campanya de desobediència, Josep Casadellà, impulsor del moviment #novullpagar, explica que el coneixement d'una informació va ser fonamental, en el seu cas. Concretament, l'informe sobre els peatges en *l'Anuari dels silencis mediàtics 2011*, elaborat pel col·lectiu de periodistes Media.cat: «Hi ha molta desinformació sobre de qui són les autopistes: del Ministeri, de la Generalitat...? Qui hi surt guanyant? Per què hem de continuar pagant? Com pot ser que l'AP7 de Granollers a la Jonquera costés 63 milions i 45 anys després, el 2012, s'hagi ingressat per peatges 2.500 milions d'euros, 40 vegades el seu cost de construcció?»

Al capdavant, un canvi en la consciència popular és el que pot acabar decantant una transformació política. En aquests processos incideix també la resposta que l'Estat dona als desafiaments de la legalitat a través de la desobediència. La mesura de la resposta repressiva pot dissuadir la població susceptible de participar-hi, tallant el contagi de l'acció del nucli impulsor, però també pot tenir l'efecte contrari. Una repressió que es consideri desproporcionada o injusta pot desencadenar més solidaritat i tenir

Les consultes populars sobre la independència se situen en el llindar de la desobediència.

l'efecte contrari en la població. D'uns mesos cap aquí sentim a parlar d'una nova reforma del Codi penal, adreçada especialment a l'enduriment de les penes en accions de resistència passiva o de desobediència civil. No en va, el ministre de l'Interior, Jorge Fernández Díaz, va considerar que no pagar un peatge era un acte de violència urbana, tot i que posteriorment va rectificar. Aquesta situació pot tenir elements nous. Però al 1985, Jürgen Habermas ja va sortir en defensa de la desobediència com a acte legítim: «Tot Estat democràtic de dret que està segur de si mateix considera que la desobediència civil és un component normal de la seva cultura política, precisament perquè és necessària». El filòsof es va veure empès a prendre aquesta posició en un context de criminalització de la resistència passiva, motivada per les accions antimilitaristes del moviment per la pau a Alemanya: «L'Estat de dret que persegueix la desobediència civil com si fos un delictes comú incorre en el pendent rellescós d'un legalisme autoritari.»

El present ens sorprèn cada dia que passa, i l'emergència de protestes en forma de desobediència civil no pot considerar-se una anècdota. La incidència i el seguiment que puguin tenir s'hauran de valorar amb el temps. I que en sorgeixin de noves dependrà de la complexa equació entre estats de consciència, compromís social i por de la repressió. Ara bé, al si del nostre poble podem dir que cada vegada hi ha més gent disposada a fer un acte d'afirmació convençuda que, com deien els versos d'Espriu: «Tenim la raó, contra bords i lladres, el meu poble i jo.»

>>> Albert Botran és historiador.

CONSULTES I DESOBEDIÈNCIA

En l'àmbit històric, la desobediència civil ha jugat un paper en nombrosos processos d'alliberament nacional. El cas més evident és el de l'Índia sota domini britànic. Un dels actes de desobediència promogut per Gandhi i els seus seguidors va ser la Marxa de la Sal, una manifestació que convidava la població a dessecar aigua de mar per obtenir sal, desafiant el monopoli imperial sobre aquest bé bàsic. La proliferació d'aquests actes va comportar presó a desenes de milers d'indis. L'objectiu explícit de Gandhi d'aconseguir la independència del seu país emmarcava aquesta manifestació de desobediència en una estratègia política global, que perseguia un objectiu més enllà de la modificació d'una llei concreta.

Podem establir un paral·lelisme amb les consultes populars sobre la independència. Situada en el llindar de la desobediència, el seu caràcter associatiu i no vinculant n'ha permès la celebració entre el 13 de setembre de 2009 i el 10 d'abril del 2011, malgrat l'oposició gens dissimulada de les institucions espanyoles. Actualment, l'Assemblea Nacional Catalana i l'Associació de Municipis per la Independència treballen per realitzar una consulta sobre la independència, amb la implicació directa dels ajuntaments.

'La marxa de la sal' del poble català

L'encaix d'aquestes consultes amb la legalitat espanyola és complex. L'anterior Govern de la Generalitat ja va redactar una Llei de consultes que va patir un recurs d'inconstitucionalitat. L'actual Govern va aprovar, el passat mes de març, la Llei de consultes populars no referendàries. En aquest cas, les consultes no tenen un caràcter referendari —tan sols l'Estat pot autoritzar referèndums—, han d'atènyer estrictament competències autonòmiques —no es podria votar, per exemple, una proposta de modificació de la Constitució espanyola per reconèixer l'autodeterminació— i no es pot utilitzar el cens electoral, sinó el padró —una mesura, d'altra banda, més inclusiva, ja que permet votar totes les persones majors d'edat. La Llei de consultes juga dins la legalitat vigent, valgui la redundància. Miquel Buch, president de l'Associació Catalana de Municipis, comparteix l'opinió: «El que cal és aconseguir que no hi hagi cap tipus de consulta a la ciutadania que sigui il·legal. Una consulta als ciutadans d'un municipi ha de ser entesa com una millora de l'exercici de la democràcia.»

No sabem fins on es podrà tensar la corda si volem vincular l'entramat legal i institucional amb una consulta sobre la independència. Ara bé, és evident que l'Estat espanyol utilitzarà tots els seus ressorts per impedir res que s'assembli a un referèndum d'independència. Ja anteriorment, la proposta de consulta associada a l'anomenat Pla Ibarretxe va motivar que el Govern espanyol modifiqués el Codi penal, establint la pena de presó per a la convocatòria de 'referèndums il·legals'.

El camí entre legalitat i legitimitat, novament situat al centre de la discussió política. Davant la disjuntiva, veurem si el poble català inicia la seva particular marxa de la sal.

Tàrrrega, Igualada, Reus, Manresa i Vic EL CARRER ÉS DELS ARTISTES!

Les fires i mercats que porten al carrer tot tipus de manifestacions artístiques continuen creixent i assolint nous reptes al nostre país, des de la fira del teatre al carrer a Tàrrrega, tot un referent internacional, fins al Mercat de Música Viva de Vic, punt de trobada excepcional per a programadors musicals d'arreu.

Amb aquest article viatgem a cinc punts de la geografia del Principat que són clau per determinar el teatre i la música que arribarà a tots els escenaris.

Per: **Lídia Penelo**

Fotos: **Jordi Play**

TÀRREGA, pionera

Arriscada, curiosa, madura i tot un referent internacional, FiraTàrrega, més enllà de les arts escèniques, porta al carrer la dansa, el circ i les arts visuals, convertint els carrers de la capital de l'Urgell en un escenari amb cartellera apta per a tots els públics. FiraTàrrega és un model a seguir, perquè a banda d'una encertada programació artística, fa molts anys que segueix una estratègia clara i definida que l'ha situada a les agendes dels grans programadors europeus. Les activitats orientades als professionals, com trobades de companyies i seminaris de presentacions de projectes, i una programació per al públic en general han fet de la fira de Tàrrega un mirall i, a la vegada, un punt de trobada per a tots els que porten l'art al carrer.

«Hem de vetllar perquè aquest equilibri continuï, és una alquímia que s'ha anat confeccionant amb els anys. La part de fira festiva, que reuneix el públic de casa nostra i de fora, és un espai on descobrir noves propostes, on presentem coses que només passen a Tàrrega. En aquest sentit, estem assumint un risc important acompanyant moltes companyies amb els seus primers espectacles a través de la nostra residència. Un d'aquests és el que inaugura l'edició del 2012: es tracta d'una proposta de gran format de la companyia anglesa Wired Aerial i que parla de com ens estem carregant el planeta mentre cimerares com la de Copenhaguen acaben en un no-res», explica Jordi Duran, el director artístic de FiraTàrrega.

En l'edició d'enguany, programada del 6 al 9 de setembre, els organitzadors han posat un èmfasi especial a buscar un diàleg entre el públic i els espais on els artistes representaran les seves propostes.

Com a nova mostra de la seva consolidació, FiraTàrrega inicia un màster de creació d'art al carrer, un projecte pioner al món

«Estem iniciant moltes activitats noves i treballem com a bojos per ser més servei públic que mai, per estar més a prop del sector a través de les ajudes a la creació. Però, entre tot el que hem fet darrerament, hi ha una aventura que ha estat molt especial: *Bring the ice*, un espectacle fruit de la col·laboració entre el centre de creació de circ suec Subtopia i FiraTàrrega. Es tracta d'un cabaret de circ de carrer que compta amb artistes provinents de Suècia, Dinamarca, Finlàndia, França, Espanya i Catalunya. Entre Catalunya i Suècia estan passant moltes coses, gràcies a l'escola de dansa i circ d'Estocolm, una de les millors del món, i ens venia molt de gust donar visibilitat a aquesta relació», argumenta Duran.

D'altra banda, una altra mostra de la consolidació de la fira de Tàrrega és la creació d'un màster de creació d'art al carrer, un projecte pioner al món.

IGUALADA, familiar

La capital de l'Anoia ja fa 23 anys que celebra la seva fira de teatre infantil i juvenil, que també té una vessant professional i de la qual se serveixen uns 500 programadors. En la darrera edició celebrada el passat mes d'abril, 26.000 espectadors van gaudir de més de 200 representacions de tipologia diversa, inclosos els espectacles que prenen el carrer com a escenari. Entre els espais més consolidats hi ha el Tot Circ.

CRONOLOGIA DE FIRATÀRREGA

Inicis: 1981-1984

A principis dels anys 1980 sorgeixen companyies de teatre com Vol-Ras, El Tricicle i La Fura dels Baus, i al 1981 neix la fira de Tàrrega, gràcies a la iniciativa de l'aleshores alcalde, Eugeni Nadal. Per tirar-la endavant, Nadal compta amb la complicitat de Xavier Fàbregas, cap del Servei de Cinematografia i Teatre de la Generalitat de Catalunya, i de Joan Font, director de Comediants, que n'assumeix la direcció artística. La fira (el nom amb què va ser fundada fou Fira del Teatre Trifulques i Xim-Xim al Carrer) és, als seus inicis, sobretot una gran festa popular al carrer que combina teatre, animació, música i cultura tradicional. Al 1984, Comediants deixa la direcció artística, es configura un equip d'organització i per primera vegada es programen espectacles de pagament en espais tancats.

Consolidació: 1985-1990

El 1985 es constitueix el Patronat Fundació Pública Municipal Fira de Teatre, i la vessant més important és la mostra d'espectacles. La Fira ja és una entitat separada de la Festa Major que la va veure néixer. En aquest període, el Patronat aposta per dues directrius: la concentració d'espectacles que puguin interessar els programadors, i els espectacles que puguin captar el màxim de públic. Sorgeixen l'Àrea de Promoció Internacional, l'especialització dels espais i la relació amb altres fets culturals.

Expansió: 1991-1998

L'11a. edició de FiraTàrrega marca un canvi en els plantejaments teòrics. Es produeix un relleu en l'equip directiu que manifesta una clara voluntat d'especialitzar la Fira. Sense abandonar la idea de festa popular al carrer, l'activitat s'orienta cada cop més cap a la vessant de mercat d'espectacles. Al llarg d'aquesta etapa, se succeeixen una sèrie d'iniciatives per expandir i dinamitzar el certamen, així com per buscar instruments perquè Tàrrega esdevingui una plataforma de projecció per a les companyies participants i un veritable centre de difusió de les arts escèniques contemporànies.

Internacionalització: 1999-2012

A partir de l'any 1999, la Fira inicia un procés de difusió important a l'Estat, especialment entre la professió teatral, i es fa present a la resta de fires de teatre i festivals d'arts escèniques. Li és reconegut el seu paper pioner i la seva gran experiència organitzativa. Es posa un èmfasi especial en la presència de propostes que utilitzen llenguatges visuals i universals en què l'idioma no sigui una barrera per a la seva exportació. El 2007, s'impulsa la nova marca FiraTàrrega i es materialitza la primera Residència Creativa amb la Cia. Deambulants.

© Bringtheice-Alex Hinchcliffe

Bring the ice, un cabaret de circ de carrer, és un espectacle fruit de la col·laboració entre el centre de creació de circ suec Subtopia i FiraTàrrega.

ELS TALENTS EMERGENTS DE FIRATÀRREGA 2012

L'edició del 2012 de FiraTàrrega continua donant suport a la creació de les arts de carrer i ho fa a través d'iniciatives com els Laboratoris de Creació. A *Trossos*, dels Obskené, el públic ha d'escollir entre quatre camins probables, possibilitat que li permetrà conèixer de prop els universos dels seus habitants. En la mateixa línia, els Teatroderecerca organitzen una festa en el terrat d'una casa, amb la ciutat com a escenari de fons. La situació fictícia transcorre en el marc d'una festa de comiat a l'aire lliure on els actors i el públic comparteixen un mateix pla.

Pel que fa a la producció catalana, cal tenir en compte la feina de la companyia Insectotròpics, una de les novetats més refrescants del panorama autòcton de les arts de carrer: el seu discurs visual és exuberant i atrevit, com prova la seva *Caputxeta galàctica*.

També destaca el treball de la jove companyia GUP, Galizian Urban Project, un dels exponents més estimulants del panorama estatal del *parkour*.

Pel que fa al panorama internacional, mencionem l'espectacle *Kiss & Cry*, dels belgues Charleroi Danses. Es tracta d'una performance coreogràfica única, realitzada mitjançant el moviment de les mans, que neix de la trobada entre el cinema, la dansa, les paraules, el teatre i la manipulació. Una interessant reflexió íntima sobre els personatges que s'han extraviat en els forats negres de la nostra memòria.

© Wired-Jamie Williams

Tàrrega arrisca acollint moltes companyies amb els seus primers espectacles, com aquest de gran format dels anglesos Wired Aerial. La imatge no ha estat girada...

Per al gerent de La Mostra d'Igualada, Òscar Balcells, «en el context actual, que es mantingui l'assistència de públic i de professionals és molt positiu, perquè demostra l'interès en l'oferta cultural que proposem, i també perquè els espectacles familiars continuen sent els que tenen més assistents.»

Curiosament, cada vegada tenen més acceptació taules rodones com la que es va celebrar l'edició passada sobre cooperació internacional i protecció dels territoris, que va gaudir de la participació dels directors artístics de festivals d'arts escèniques de França, Alemanya i Madrid. En la mateixa línia de sumar esforços, un altre punt fort de La Mostra d'Igualada és el Mercat de projectes d'espectacles, una iniciativa ja consolidada que pretén possibilitar la producció de projectes escènics professionals per a tots els públics.

REUS, circense

La ciutat de Reus ha aconseguit convertir-se en la capital del circ de Catalunya gràcies a Trapezi, una fira que se celebra cada any, des del 1997, als carrers, places i teatres de la capital del Baix Camp. Desenes de companyies de circ internacionals i milers d'espectadors segueixen aquesta iniciativa de renom mundial que, durant quatre dies, escampa màgia, humor, música, color i alegria. Des del 2009, Trapezi disposa de l'estrena de produccions pròpies sorgides del Centre d'Arts Escèniques de Reus (CAER) i, amb 16 anys a l'esquena, continua creixent i oferint espectacles de qualitat.

Els professionals consideren Trapezi una plataforma internacional consolidada per la seva aportació continuada al llenguatge del circ; i per als pallassos, saltimbanquis, trapezistes, acróbates i funàmbuls, és la millor iniciativa per impulsar el seu art. En l'última edició, celebrada del 17 al 20 de maig, va destacar la presència de moltes companyies catalanes, la feina de les quals demostra que el circ és una disciplina que s'adapta als nous llenguatges escènics i visuals.

MANRESA, mediterrània

La fira de Manresa és un mercat dedicat a noves creacions artístiques, inspirades en la tradició catalana o en les de la Mediterrània. Bona part del programa està integrat per espectacles del país, però també hi han passat artistes d'Occitània, del Piemont, de Grècia o del Líban. Organitzada des de la Fundació Fira Mediterrània, ja fa 14 anys que la capital del Bages, a la tardor (enguany, del 8 a l'11 de novembre), s'obre a la música, el teatre i la dansa, ja sigui en format d'espectacles d'escenari o propostes itinerants de carrer.

El gran objectiu de la Fira Mediterrània és facilitar la contractació dels espectacles exhibits per part dels programadors. Atrets per la seva oferta, cada any s'hi inscriuen més de mil professionals d'arreu del món. I és gràcies a aquest intercanvi que s'incentiva la creació de noves produccions i s'internacionalitzen les que es fan a Catalunya.

VIC, musical

Si Tàrrrega és el motor de les arts escèniques, Vic batega per la música. Del 12 al 16 de setembre, la 24a. edició del Mercat de Música Viva de Vic (MMVV) comptarà amb gairebé setanta propostes musicals pensades per donar resposta a les necessitats dels programadors i propiciar la compravenda de produccions. A l'MMVV hi tenen cabuda tots els estils, perquè segons indica el director artístic, Marc Lloret, «les programacions tant públiques com privades són més transversals i multiestilístiques. Fins i tot els festivals de gènere s'estan

Imatges cedides pel MMVV.

El Mercat de Música Viva de Vic programa els mallorquins Antònia Font, que hi estrenen disc, i Mayte Martín, que obre la 24a. edició.

obrint! Per això té sentit que incorporem tots els estils, tot i que a la part orientada al públic hi predominen el pop i el rock. Intentem oferir diversitat musical i pensem en estratègies comercials i a obrir portes, però no en quotes».

Als vuit escenaris de l'MMVV també hi ha lloc per a un munt de bandes menys conegudes. «A l'MVLab, hem potenciat les reunions amb cita prèvia i el networking d'una manera més conduïda. Així aconseguim que un mànager vegi set programadors internacionals sense moure's gaire i sense perdre gaire diners», assenyala Lloret.

Enguany, Mayte Martín és l'encarregada d'oferir el concert inaugural, mentre que els mallorquins Antònia Font hi estrenen el seu nou disc: serà el divendres 14 de setembre, a les 21 h, al Teatre Atlàntida. Us hi animeu? 🍷

>>>Lídia Penelo és periodista especialitzada en espectacles.

Jordi Basté, Miquel Calçada, Mònica Terribas i Jaume Roures, protagonistes de la primera taula rodona que organitza la revista *Òmnium* al voltant del dia després de la independència.

QUAN SIGUEM INDEPENDENTS, QUINS MITJANS VOLDREM?

Per: **Laia Altarriba** | Fotografia: **Jordi Play**

La llengua catalana als mitjans de comunicació viu un dels moments més favorables dels darrers decennis: el consum de la ràdio i la televisió en català és massiu, malgrat l'augment de l'oferta en espanyol a través de la TDT, i tots els diaris fets a Barcelona són en català o tenen una edició en la llengua del país. En aquest context, inaugurarem una nova secció de la revista per debatre amb experts d'àmbits diversos quin país construirem l'endemà de la independència. Així doncs, amb l'esperança d'un demà proper en plena sobirania, preguntem als quatre grans comunicadors de la primera taula rodona: com s'obrirà el joc comunicatiu quan siguem independents?

Actualment, quan tu engegues el televisor pots veure els canals de TVC, però també tens l'opció de veure TVE, Cuatro, Telecinco, Antena 3 i totes les televisions en castellà de la TDT. Per tant, a la petita pantalla el català hi és residual. Així que a tots aquests operadors espanyols què els has de dir l'endemà de la independència?»

La pregunta en veu alta que es feia el director d'*El món a RAC1*, Jordi Basté, és un dels principals reptes que hauria d'assumir el govern d'una Catalunya independent en matèria comunicativa. Hi coincideixen l'exdirectora de TV3 Mònica Terribas, el periodista Miquel Calçada i el productor Jaume Roures. Tots ells van participar en la tertúlia organitzada per Òmnium Cultural per començar a pensar quins són els mitjans que caldran l'endemà de la independència.

Un joc que no parteix de zero

El tauler del joc al qual s'enfrontaven aquests quatre comunicadors era simple: ens trobem l'endemà de la independència i tenen capacitat per decidir què s'ha de fer amb els mitjans de comunicació. No sabem com ha estat el procés d'alliberament; el que sí que sabem és que no es parteix de zero, que ja hi ha tot de televisions, ràdios, diaris i revistes que estan en funcionament. Com remarca Mònica Terribas, «els espectadors i els oients tenen uns hàbits de consum de la televisió i la ràdio que no canviaran d'un dia per l'altre». En paraules de Jaume Roures: «Tu no pots saltar per sobre dels llaços històrics i culturals de la societat catalana.» Tot i això, la periodista afegeix un aspecte que és fonamental: «En el moment de tenir un Estat, l'interès de la ciutadania, la mirada del ciutadà es focalitzarà cap a Europa i cap al món, i deixarà de tenir interès per saber què diu el president espanyol i què decideix el seu

govern, perquè no els afectarà directament.» I posa un exemple pràctic: «A les tertúlies d'avui dedicaven tres quarts d'hora inacabables a comentar de manera poc informada sobre el llenguatge verbal i no verbal de Mariano Rajoy en un vaixell turístic. En el moment en què tu ets independent, el que faci Rajoy, com el que faci el primer ministre italià, Mario Monti, perd interès; les ganes d'informar-te sobre la vida social, política i econòmica espanyola disminueixen.»

«Però això costarà», matisa Jordi Basté, precisament perquè hi ha uns costums que no desapareixeran en el curt termini. I els operadors espanyols possiblement voldran continuar emetent al territori català. Per tant, al nou tauler de joc comunicatiu hi continuarà havent TVE, Telecinco, Antena 3 i la resta de canals en castellà. El que canviarà és que, en l'escenari d'una Catalunya independent dins de la Unió Europea, al nou Estat li pertocarà regular l'espai de radiodifusió; és a dir, que ja no serà Madrid qui decidirà els canals de televisió que tenen permís per emetre, sinó que ho farà el govern català independent. La clau, doncs, és saber quines regles del joc establirà el nou Estat als operadors de televisió i ràdio per emetre i com fer complir aquests requisits.

Miquel Calçada ho té clar: «A mi em sembla que tota la gent que està operant actualment ho ha de poder continuar fent, sempre que s'ajusti a una determinada normativa, que és amb la que ens hem de posar d'acord. I si es decideix que el català és l'única llengua oficial, doncs, tu, a la normativa hi pots posar això. Per entendre'ns, Antena 3 podrà continuar emetent com vulgui, des d'on vulgui i en l'idioma que vulgui, però per emetre des d'aquí per al territori català s'haurà d'adaptar a la normativa.»

Quins mecanismes cal per fer complir les quotes lingüístiques?

Actualment ja existeix una entitat reguladora que estableix unes quotes lingüístiques que televisions i ràdios que emeten des de Catalunya han de respectar, i vetlla perquè ho compleixin. És el Consell Audiovisual de Catalunya (CAC). Però aquest organisme no té cap autoritat sobre els operadors espanyols que arriben a les Illes catalanes. Amb la independència, doncs, el CAC haurà de poder incidir sobre tots els canals que arriben als televisors catalans a través de la TDT (la televisió per satèl·lit i per Internet no estaria subjecte a l'autoritat del CAC).

«No tens cap mecanisme per fer complir els requisits lingüístics que marquis per a les TV espanyoles que vulguin emetre a la Catalunya independent, llevat que anem a una política repressiva.»

JAUME ROURES

El dubte rau en la capacitat del CAC perquè els operadors espanyols acatin els requisits que estableixi, ja sigui en relació a la llengua o a percentatges de producció pròpia i original, o al suport que han de fer als creadors audiovisuals del país. Mentre Miquel Calçada està absolutament convençut que aquests operadors compliran les normes que s'estableixin, Jaume Roures és molt més escèptic: «No tens cap mecanisme per fer-ho complir llevat que anem a una política repressiva. Si no compleixen què fas? Els talles l'emissió? En ple segle XXI es poden saltar les fronteres emetent des de fora del teu territori.» Calçada coincideix que no hi pot haver una frontera estricta, però en el marc d'una Catalunya independent està convençut que «com a Estat t'has de poder posar d'acord amb l'Estat del costat, i de la mateixa manera que des de la muntanya d'allà poden emetre el que vulguin sobre el teu territori, tu també pots emetre sobre el seu Estat. Per tant, això no em preocuparia. Sí que em preocupa més aviat de quina manera faríem aquesta transició de l'actual statu quo a una Catalunya independent; és a dir, aquests operadors, com els portaríem cap a allà on volem».

Mònica Terribas assegura que hi ha mecanismes més enllà de la voluntat d'aquests canals de respectar les quotes que puguis establir: «Actualment, el govern català està pagant el 100 % del que costa als operadors privats espanyols emetre a Catalunya. De la mateixa manera que ara els estàs pagant aquesta infraestructura, això és reversible». És a dir, que una arma de negociació amb els operadors espanyols perquè compleixin els requisits lingüístics pot ser el finançament del que els costa actualment emetre el seu senyal a Catalunya.

Espanya, el millor veí?

Tot plegat depèn, segons Jordi Basté, de com s'hagi aconseguit la independència.

«Antena 3 podrà continuar emetent com vulgui, des d'on vulgui i en l'idioma que vulgui, però per emetre des d'aquí per al territori català s'haurà d'adaptar a la normativa.»

MIQUEL CALÇADA

cia, tot i que aquest periodista considera que, sigui com sigui el procés, a mig termini la relació del nou estat amb Espanya serà bona. Hi coincideix Miquel Calçada: «Jo crec que serà molt més normal del que ens pensem la relació que tindrem amb Espanya un cop siguem independents. Crec que serà el millor veí.» I es remet al llibre *Sense Espanya*, dels economistes Modest Guinjoan i Xavier Cuadras, que asseguren que la independència no comportaria un boicot per part d'Espanya que impedisís que el nou estat fos viable econòmicament.

Per contra, Mònica Terribas i Jaume Roures es mostren molt més escèptics amb el bon veïnatge que auguren Basté i Calçada. El productor assegura que si actualment ja hi ha problemes, «imagina't amb el rebot que tindrien arran de la independència». La periodista posa un límit mínim al temps que haurà de passar per normalitzar les relacions: caldrà que passi una generació, perquè està convençuda que «la reacció d'Espanya serà culturalment molt heavy». Terribas posa alguns exemples de les dificultats que ja hi ha actualment en el camp audiovisual per justificar la seva malfiança en la facilitat de relació amb Espanya l'endemà de la independència: «La televisió pública i nacional de Catalunya inverteix diners en cinema i documentals perquè és una manera d'alimentar la indústria del país. Moltes vegades aquests productes s'acaben finançant entre un operador català i un d'espanyol. Un cas és la minisèrie *Serrallonga*, que està finançada per TVE i TV3. Doncs nosaltres l'hem estrenada, però a TVE no l'han passada mai. I potser amb *Serrallonga* ho poden justificar dient que és una història específica que passa al territori català. Però tenim un altre cas, *Polseres vermelles*, que és una història d'uns nens malalts de càncer en un hospital que pot ser aquí, a Miami o a la Xina. Antena 3 n'ha comprat els drets i resulta que va decidir doblar-la al castellà amb els mateixos actors, i la va doblar tota, però aleshores va dir que hi havia alguna cosa que sonava massa català, així que l'han tornat a doblar sencera amb uns altres actors.»

Una televisió pública serà més necessària o menys?

Però més enllà de la presència dels canals espanyols en el nou espectre televisiu català, quin paper haurà de jugar la televisió pública? En un primer estadi, TV3 haurà de ser més forta. Ho afirma

«Quan aconseguim la independència haurem d'injectar més diners a la televisió pública, entre d'altres coses perquè no hi haurà televisió privada que pugui aconseguir els drets de la Champions.»

JORDI BASTÉ

Jaume Roures. I l'exdirectora de la cadena li dona la raó: «brutalment més necessària». I és que caldrà una televisió que acompanyi la ciutadania en tots els canvis que suposarà la independència.

I Jordi Basté apel·la a un altre argument que farà necessària TV3, i que està lligat a un dels espectacles més seguits per la població: «Quan aconseguim la independència haurem d'injectar més diners a la televisió pública, entre d'altres coses perquè no hi haurà televisió

privada que pugui aconseguir els drets de la Champions». I és que TVC haurà de pagar com a operador estatal per retransmetre la màxima competició europea de futbol, i això suposa que serà més car que el que ha de pagar actualment. La contrapartida és que no hi haurà cap més canal que pugui aconseguir els drets per emetre al mateix territori

Hi haurà lloc per a una o més televisions privades potents?

Una televisió pública més forta permetrà l'existència d'operadors privats potents? Cal tenir en compte el que destaca Mònica Terribas: «El sector privat actualment està condicionat pel fet de tenir un aparador de negoci molt més atractiu, que és Espanya des del punt de vista econòmic i competitiu. Per tant, l'oferta privada no s'ha plantejat com un objectiu vital crear un mercat privat català potent, perquè té un mercat més ampli al costat que li ofereix la possibilitat d'aconseguir molts diners. Però el dia que siguis un estat, això canviarà.»

Miquel Calçada coincideix amb aquest canvi de lògica que es produirà amb la

«Hauríem de potenciar que hi hagués un operador privat amb un model propi de televisió privada en català, que tant de bo sigui cada vegada més fort, de tal manera que treballi en la indústria pròpia, no sobre l'alimentació de la indústria de l'altre estat.»

MÒNICA TERRIBAS

proclamació de la independència, que ha de permetre deixar de mirar cap a Madrid i que hi hagi lloc per a diversos operadors privats: «És evident que amb 8 o 9 milions d'habitants (perquè hi haurà gent del País Valencià que també voldrà veure aquestes televisions privades que es fan aquí) això serà un mercat sostenible per dos, tres o els operadors privats que siguin, i això ja serà una indústria audiovisual que recaurà no només en la pública.»

Mònica Terribas també creu que hi haurà espai per a un mercat privat, però només veu lloc per a un operador: «Hauríem de potenciar que hi hagués un operador privat amb un model propi de televisió privada en català, que tant de bo sigui cada vegada més fort, de tal manera que treballi en la indústria pròpia, no sobre l'alimentació de la indústria de l'altre estat.»

Per a Jaume Roures, però, el finançament dels canals privats serà molt complicat si la televisió pública no renuncia als anuncis comercials: «Tot i que jo hi estic en contra, crec que l'única manera que el mercat audiovisual privat pogués sobreviure seria que la pública no tingués publicitat.»

Una televisió per a tots els Països Catalans?

Miquel Calçada, en parlar del mercat que podrien tenir els canals privats té en compte els espectadors potencials valencians i illencs. Però Mònica Terribas es mostra molt més escèptica amb la necessitat que els operadors d'un Estat català haguessin d'adreçar-se també a la resta dels Països Catalans: «Després de l'experiència que hem viscut els darrers anys, això d'anar a salvar el País Valencià i les Illes és car i, des del punt de vista social, és de poc retorn.» Però Calçada, tot i que reconeix que les realitats serien molt diferents, sí que creu que els canals

catalans han de poder arribar arreu del territori, i considera que senzillament es tractarà de posar-se d'acord amb l'Estat espanyol. És a dir, si els operadors espanyols volen poder emetre aquí, es pot negociar perquè els catalans també es vegin al País Valencià i les Illes Balears: «El que he de fer és posar-me d'acord amb l'Estat espanyol, perquè l'Estat espanyol també voldrà emetre aquí.»

Al cap i a la fi, es reduirà a una qüestió de drets i de pagar-los, com explica Jaume Roures: «Les televisions espanyoles hauran de pagar menys per tenir els drets d'emissió de productes internacionals, perquè el seu estat tindrà menys població. Si aquests canals volen emetre a Catalunya, els faran pagar una quantitat superior. I a la inversa, TV3 haurà de pagar pels 7 milions de persones del nou estat i pels 4 milions suplementaris de la resta dels Països Catalans.»

Seràn necessàries les subvencions a la premsa en català?

La premsa també ha jugat un paper important en la normalització de la llengua. Aquesta feina, però, hauria estat molt difícil sense el suport de les administracions. El dubte és si amb el nou estat també caldran les subvencions a les publicacions en català. Roures considera que «sí que s'hauran de seguir atorgant; i al final veurem si a la gent li interessa o no el producte que has ajudat a fer amb diners públics.»

Però Mònica Terribas considera que s'haurà de fer un control superior de qui rep la subvenció: «Hauria de funcionar així: tu atorgues una subvenció a un grup de comunicació, acaba l'exercici, aquest grup presenta els números i dels beneficis se li descompta immediatament la subvenció atorgada. No pot ser que un empresari estigui tenint beneficis a costa dels diners públics.»

Quan es podrà començar a jugar al nou tauler?

Els elements del joc comunicatiu de l'endemà de la independència ja s'han traçat. I això en el context més favorable en molt de temps: el consum de ràdio i televisió en català és massiu tot i l'augment de l'oferta en espanyol via TDT, i els diaris fets a Barcelona són en català o tenen una edició en la llengua del país. Així que el que es pregunten els quatre comunicadors és quan s'obrirà el joc. 🗨️

>>> **Laia Altarriba** és periodista especialitzada en comunicació.

Mònica Terribas

Mònica Terribas es va acomiadar de la direcció de TV3 havent-la situat com a líder d'audiència a Catalunya. Quan va ser criticada perquè els informatius de TV3 es feien ressò de les consultes per la independència, ho va defensar: «Una TV pública no només té l'obligació de recollir aquest debat sinó que ha de plantejar tots els arguments i tots els posicionaments, perquè els ciutadans coneguin la realitat i puguin decidir lliurement.»

Miquel Calçada

Després d'estudiar als EUA un màster d'administració pública i un altre de relacions internacionals, Miquel Calçada reconeix que li agradaria participar en política. Mentre defineix com, la Generalitat li ha encarregat l'organització dels actes del 300 aniversari del 1714. Considera que la manera d'aconseguir la independència serà a través d'una declaració del Parlament, que després ratificarà en referèndum el poble català.

Jaume Roures

Jaume Roures és productor de cinema i director general de Mediapro. Gràcies als drets del futbol, ha esdevingut un poderós empresari audiovisual. També va impulsar la creació del diari *Público*, que tenia una edició per a Barcelona en català. En una entrevista recent, reclamava el dret dels catalans a decidir lliurement el seu futur en referèndum, tot i que afegia que possiblement ell no votaria per la independència.

Jordi Basté

Jordi Basté ha aconseguit situar el seu programa de ràdio a RAC1 com el més escoltat cada matí entre els catalans. Arran de la sentència del TSJC, en un editorial assegurava que no li estranya «que cada cop la gent en parli més sense embuts i sense por, del sobiranisme. Cada cop que coneixem resolucions com aquestes, encara que siguin cautelars, neixen 100 nous independentistes.»

Tallers per promoure el català

Per: **Núria Puyuelo** | Fotografia: **Tallers per la Llengua i Germán Caballero**

Tallers per la Llengua és una entitat que treballa per impulsar la normalització de la llengua a través de tallers psicopedagògics que tenen com a objectiu fomentar el català com a llengua d'ús habitual entre els parlants que viuen als Països Catalans i promoure la sensibilitat per la diversitat lingüística.

Les activitats de Tallers per la Llengua es dirigeixen a un públic molt ampli, tant nadiu com nouvingut, sempre amb la mateixa finalitat: potenciar l'ús del català en les relacions interpersonals perquè esdevingui una llengua que s'utilitzi de manera còmoda i natural, com ara quan anem al mercat.

Fomentar l'ús de la llengua catalana i la seva normalització és la finalitat de Tallers per la Llengua, una entitat nascuda el 2007 arran de la constatació del retrocés de l'ús social de la llengua catalana. L'entitat es va impulsar arran d'un projecte concebut el 2005 a través de la Societat Valenciana de Psicologia i el nucli de Sabadell de la Coordinadora d'Associacions per la Llengua Catalana (CAL) i coordinat, en primera instància, per la Fundació Reeixida. Des del 2007 Tallers per la Llengua ha organitzat més de 500 tallers per a universitats, escoles, ajuntaments i altres administracions, sindicats i entitats diverses tant al Principat, com al País Valencià, les Illes, la Franja de Ponent, la Catalunya del Nord i Andorra. Els tallers, en els quals participen una mitjana de vint persones, es dirigeixen a un públic molt ampli, sempre amb la mateixa finalitat: potenciar l'ús del català en les relacions interpersonals perquè esdevingui una llengua que s'utilitzi de manera còmoda i natural.

Educar amb la llengua

Un dels tallers que ha tingut més èxit és el Taller d'Educació per la Llengua, que es porta a terme en centres d'ensenyament secundari i que va dirigit tant a alumnes catalanoparlants com castellano parlants, perquè l'objectiu és despertar la sensibilització per la diversitat lingüística. «Fa uns anys es van començar a impartir tallers d'educació mediambiental i la matèria es va acabar incorporant en el currículum acadèmic. Per això vam pensar que calia fer el mateix amb la llengua, ja que és molt més que un instrument de comunicació», explica David Vila, vicepresident de Tallers per la Llengua i dinamitzador del taller. L'activitat es divideix en dues parts, una primera teòrica, en què s'expliquen diferents curiositats lingüístiques, com ara quantes llengües es parlen al món o quin lloc ocupa el català dins el rànquing mundial pel que fa a nombre de parlants. L'objectiu és que els alumnes s'adonin de la importància que té potenciar l'ús social de les llengües minorades, com ara el català, i també es preten trencar el tòpic que Catalunya és un país bilingüe, ja que actualment s'hi parlen més de 300 llengües. En la segona part del taller, es crea un espai de debat en què els participants analitzen diverses situacions lingüístiques i opinen sobre què farien en cada cas.

Hàbits lingüístics

Un altre dels tallers que s'imparteixen és el Taller per al Foment dels Usos Interpersonals en Llengua Catalana, un taller més interactiu, de quatre hores de durada, i que es dirigeix al públic general. L'activitat cerca reflexionar sobre el paper que juga cadascú en l'ús de la llengua i modificar l'hàbit que tenen molts catalanoparlants de canviar al castellà quan el seu interlocutor és estranger o bé té dificultats per parlar en català. Per aquest motiu, l'activitat està indicada sobretot per a professionals, com ara mestres i periodistes, que a través del seu exemple poden arribar a un públic més ampli i que poden esdevenir models lingüístics. A partir d'exercicis, es busca «despertar la consciència lingüística perquè el català esdevingui una llengua d'ús normal», sense prejudicis lingüístics, assenyalava Vila. Aquest taller s'organitza sobretot en entitats, institucions, empreses, sindicats, espais, entre altres col·lectius, que vulguin fer del català la seva llengua vehicular.

La submissió lingüística

Més innovador és el Taller d'Espai Lingüístic Personal (TELP), adreçat a catalanoparlants que tenen una consciència lingüística molt clara i que volen renunciar al vell costum de passar-se al castellà quan el seu interlocutor és castellanoparlant. Es tracta d'un taller de deu hores, que es fa en grups reduïts, i que pretén donar recursos psicològics per no canviar de llengua en aquests contextos. Per mitjà d'exercicis, ideats pels psicòlegs Ferran Suay, president de l'entitat, i Gemma Sanginés, es dota el par-

A banda dels tallers, l'entitat impulsa altres activitats com ara el Joc per Estendre el Català, pensat per a espais i agrupaments escoltes i que pretén augmentar l'autoestima com a parlants.

lant d'un seguit d'eines que el facin sentir còmode quan parla en català i que evitin aquest sentiment de malestar que tenen molts catalanoparlants quan mantenen el català en una conversa amb un nouvingut o un castellanoparlant. «En aquestes situacions ens comportem com a submissos des del punt de vista lingüístic. És un fenomen que succeeix en les altres llengües minorades –concepte amb el qual es coneixen les llengües que es troben en una situació de desavantatge respecte a una altra llengua dominant–, com ara el kurd o el basc», explica la psicòloga Gemma Sanginés. Per tant, a través d'aquest taller es pretén que els participants es comportin d'una manera diferent i que «aconsegueixin tenir una conducta assertiva davant la llengua gràcies a tècniques que provenen de la psicologia», assenyalava Sanginés. Aquest taller s'ha dut a terme en universitats i entitats especialment sensibilitzades amb la llengua, com ara Òmnium Cultural.

Un lloc d'acollida

Finalment Tallers per la Llengua organitza el Taller d'Acollida Lingüística, destinat a persones nouvingudes que tenen interès per conèixer la realitat social, cultural i lingüística dels Països Catalans. Se'ls explica quins avantatges obtindran si aprenen i utilitzen el català com a instrument d'integració i cohesió social.

A banda d'aquests quatre tallers, l'entitat impulsa tallers pensats per a col-

lectius més específics que estan interessats a promoure l'ús del català, com ara el Taller de Sensibilització per a Agents d'Acollida, que s'imparteix en universitats i al Consorci per a la Normalització Lingüística, o l'activitat del Joc per Estendre el Català, pensat per a espais i agrupaments escoltes i que pretén augmentar l'autoestima com a parlants. A més, també disposa de materials –llibres, postals i vídeos–, alguns dels quals es poden consultar de manera gratuïta al seu web (www.tallers.cat), que trenquen prejudicis lingüístics i donen arguments per fomentar l'ús de la llengua.

Una entitat arrelada al territori

L'entitat ha treballat amb diverses institucions, com ara amb el govern català, valencià, balear, aragonès i andorrà i diversos ajuntaments del Principat i del País Valencià; i entitats, com per exemple l'Escola Bressola, el Grup Blanquerna d'Obra Cultural Balear, la Unió Sindical Obrera de Catalunya i la Unió de Federacions Esportives de Catalunya.

El 2010 Tallers per la Llengua va guanyar el primer Premi a Projectes per Estendre l'Ús del Català a Tarragona, promogut per l'Àrea de Cultura, Patrimoni i Ensenyament de l'Ajuntament de Tarragona, i el 2006 el projecte va rebre el Premi Teresa Miquel i Pàmies de l'Ajuntament de Reus. ◊

>>> Núria Puyuelo és periodista i filòloga catalana.

TURISME LINGÜÍSTIC

Tallers per la Llengua està elaborant un producte pioner en el seu àmbit, susceptible d'ésser comercialitzat com a paquet turístic, tot relacionant el foment de l'ús del català i el turisme. L'activitat ha de facilitar als assistents el coneixement d'una ciutat i, alhora, fer-los participar en activitats relacionades amb l'ús de la llengua. Per a la prova pilot s'ha triat Vilanova i la Geltrú i el cap de setmana del 19 al 21 d'octubre. La inscripció està oberta tant a vilatans com a forans. Més informació: www.tallersperlallengua.cat/que-fem.html

Ferran Suay, president de Tallers per la Llengua

«El català necessita un estat per ser una llengua normalitzada»

Ferran Suay i Lerma (València, 1959) és doctor en psicologia, professor de psicobiologia a la Universitat de València i membre fundador de la Societat Valenciana de Psicologia. També és membre de la mesa per a l'ensenyament en valencià i de l'Institut de Política Lingüística d'Acció Cultural del País Valencià. És coautor del llibre *Sortir de l'armari lingüístic* (Angle, 2010).

El català és una llengua minorada? A mi més que de llengua m'agrada parlar dels parlants, i el terme *minorat* s'aplica perfectament als parlants. De les llengües se sol dir que són minoritàries o majoritàries, en funció del nombre de parlants que tinguin, però per als parlants no es pot fer servir aquest criteri. Un parlant minorat és una persona que no pot viure amb normalitat i amb tranquil·litat amb la seva llengua com ho poden fer altres parlants i això és independent de la quantitat de parlants que tingui una llengua. Hi ha llengües amb pocs parlants, com el noruec, que no estan gens minorades. Una persona pot viure plenament en noruec amb independència de si sap o no altres idiomes. En canvi, llengües quantitativament més nombroses, com el català, no ho permeten.

I per què el català ocupa aquesta posició de desavantatge? Perquè s'ha esmerçat un gran esforç perquè el castellà quedi com a llengua neutra, no connotada, i el català quedi com a llengua connotada. Aquesta situació de desigualtat és constant i manifesta. Sempre que es tracta de promoure el català es parla d'imposició i quan s'imposa el castellà es parla de normalitat, i això influeix en els hàbits lingüístics dels parlants. Els hàbits tenen una dosi molt forta de comoditat. Si resulta que expressar-se en català suposa un esforç i haver-se de justificar contínuament, la consciència lingüística acaba cedint i s'imposa la comoditat, que és canviar de llengua.

Què li falta al català per ser una llengua normalitzada? Un estat. No és una condició suficient però sí necessària. Un estat no ho soluciona tot, però la manca d'estat sí que impedeix la solució del conflicte lingüístic. La nostra situació és complexa perquè no tan sols no tenim un estat sinó que a més tenim un estat en contra i que treballa activament per l'extermini del català.

Per què creu que molts catalans canvien de llengua quan el seu interlocutor és castellà? Es tracta d'una colonització neuronal. Canviem al castellà davant d'un foraster per subordinació. Durant moltes generacions ens ho han ensenyat a

Germán Caballero

«Quan es tracta de promoure el català es parla d'imposició i quan s'imposa el castellà es parla de normalitat.»

cops a l'escola i després han utilitzat altres mitjans, com la introducció de prejudicis durant l'etapa escolar, dient-nos per exemple que cal parlar castellà per educació o perquè tothom l'entén.

Quins avantatges creu que té un nouvingut si aprèn el català? Si una persona immigrada comprova que aprendre català li obre portes i que li facilita les relacions, és un motiu suficient. Per això, és molt important que parlem en català als forasters. És una manera d'integrar-los, perquè si sempre els parlem en castellà sempre serà com si els tractessin com a estrangers. En canvi, si els parlem en català els obrim les portes a viure com un català.

Creu que els polítics fan prou per defensar la llengua? Els polítics del País Valencià, llevat d'uns quants, fan una feina activa d'extermini del valencià. La situació a Catalunya és ben diferent perquè no hi ha hagut cap govern que hagi estat clarament hostil a la llengua, si bé es pot dir que no han fet totes les qüestions decisives que s'haurien hagut de fer per la llengua.

ÒC Notícies

núm. 141

Èxit de la 4a. Festa Som Cohesió a Girona **pàg. 36** | Òmnium Cultural renova la meitat de la junta **pàg. 37** | Activitats destacades (març 2012 a juny 2012) **pàg. 38** | Entrevista a Òmnium Alt Urgell: «Tot el que Òmnium diu es percep com un camí a seguir» **pàg. 40** | Activitats destacades a les seus territorials **pàg. 42** | Federació Lull: Celebrem 50 anys de l'OCB **pàg. 44**

La Flama del Canigó s'estén arreu dels Països Catalans

La Flama del Canigó ha arribat en l'edició del 2012 a prop de 380 poblacions catalanes gràcies, en bona part, a la quinzena de rutes que s'han establert el 23 de juny. Més enllà de col·lectius i entitats, nombroses seus territorials d'Òmnium Cultural —fins a un nombre de 18— han organitzat la rebuda a una gran quantitat de municipis del nostre país.

Enguany, cal destacar l'expansió de la Flama del Canigó a les comarques del Garraf, el Conflent, la Selva, l'Alt Empordà, el Ripollès i el Pallars, territoris on fins a l'any passat havia tingut una presència més reduïda o, fins i tot, inexistent. A Barcelona, d'altra banda, diverses entitats han recuperat fogueres en barris on feia anys que no se'n feien.

Els actes de distribució de la Flama han començat, com marca la tradició, al cim del Canigó la nit del 22 al 23 de juny, amb més de 500 persones vingudes d'arreu. Els participants de l'encesa s'han endut, de matinada, el foc renovat muntanya avall, i l'han repartit i utilitzat per prendre els milers de fogueres que il·luminen i agermanen cada vigília de Sant Joan, festa nacional dels Països Catalans.

Recepció al Parlament

Com és tradició des de l'any 1981, la Flama del Canigó ha arribat al migdia al Parlament de Catalunya provinent directament del Canigó. La presidenta de la cambra catalana, Núria de Gispert, ha estat l'encarregada de fer la recepció oficial acompanyada d'un grup d'infants vinguts des de Corbera de Llobregat. Un cop a dins, ha estat el torn dels parlaments. El primer discurs ha estat pronunciat per l'antropòloga Josefina Roma, que ha llegit el missatge de la Flama del 2012 redactat per ella mateixa. Tot seguit ha estat el

Les presidentes del Parlament, Núria de Gispert, i d'Òmnium, Muriel Casals, acompanyades d'un grup d'infants de Corbera de Llobregat, amb un dels fanals que porten la Flama del Canigó.

Muriel Casals: «la Flama del Canigó representa l'esperança d'un futur millor per al país i per a tots aquells que hi vivim»

torn de la presidenta d'Òmnium, Muriel Casals, que ha destacat que «la Flama del Canigó representa l'esperança d'un futur millor per al país i per a tots aquells que hi vivim». Finalment, Núria de Gispert ha tancat l'acte.

A la tarda, la Flama ha estat rebuda a molts indrets del país. Un dels punts centrals ha estat la plaça Sant Jaume de Barcelona, on s'han aplegat centenars de persones. Amb la música i el ball de l'Àliga de Barcelona i dels Gegants de la Ciutat, els organitzadors de les diverses fogueres han anat passant un per un a recollir el relleu del foc per endur-se'l cap al seu districte. L'acte, presentat per la periodista Elisabet Carnicé i que ha comptat amb actuacions de cultura popular, ha acabat amb una acció col·lectiva: s'han deixat anar centenars de globus de tots colors per simbolitzar com la Flama del Canigó s'escampa per tot el país. ◊

Creixement rècord

En els darrers anys, el creixement de pobles i viles del país que participen de la Flama del Canigó ha estat constant. Mentre al 2009 Òmnium tenia comptabilitzades 140 entitats que organitzaven la rebuda als seus pobles, enguany la xifra ha assolit el rècord de 371. Una conclusió similar ens aporta la comparativa entre els pobles que van organitzar actes relacionats amb la Flama el 2011 (300) i els que ho han fet aquest 2012 (350).

Èxit de la 4a. Festa Som Cohesió a Girona

La Festa Som Cohesió posa el punt i final a l'agenda de cohesió social d'Òmnium per a cada curs. La 4a. Festa, celebrada el 9 de juny a Girona, ha tingut com a punt de trobada el Parc de les Pedreres i ha acabat al vespre amb un *flash mob* a la Rambla. Els participants, més de 350 persones d'arreu de Catalunya i de procedències i edats diverses, han mostrat moltes ganes de conèixer la capital gironina i, sobretot, de compartir el dia amb persones d'altres indrets del país.

La jornada ha començat amb els discursos dels representants d'Òmnium. La presidenta, Muriel Casals, ha destacat que en els moments actuals és important que el país es faci entre totes les persones que hi viuen. També hi han intervingut la responsable de cohesió de l'entitat, Rita Marzoa; el vicepresident d'Òmnium Gironès, Salvador Sunyer, i el regidor de serveis socials de l'Ajuntament de Girona, Eduard Berlosó. Seguidament, els participants han conegut la història i les entitats de Girona com ara els Marrecs de Salt, que els han ensenyat com es fan els castells, o l'Ateneu Naturalista, que els han explicat la riquesa de la flora i la fauna de les valls de la ciutat.

El *flash mob* de la diversitat

La 4a. Festa Som Cohesió ha acabat amb un *flash mob* multitudinari. Acompanyats per bandes de percussió i un cop situats al bell mig de la Rambla gironina, els participants han fet volar centenars de papers de color. L'objectiu ha estat visualitzar la força del país quan la societat civil es mostra cohesionada des de la diversitat de les històries i les memòries individuals. ◊

Instants diversos de la festa, amb el multitudinari *flash mob* de cloenda a la Rambla gironina.

Flaixos informatius

Òmnium Cultural renova la meitat de la junta

Òmnium Cultural ha renovat parcialment la seva Junta Directiva Nacional, després de dues jornades electorals, una primera a les seus territorials, i una segona a la seu nacional de l'entitat. Els resultats dels comicis han avalat els candidats de l'única llista presentada, formada per membres de la Junta anterior (Vicent Sanchis, Lluïsa Julià, Jordi Bosch i Oriol Sagarra) així com per noves incorporacions, com ara Elena Jiménez, Màrius Garcia, Sergi Rovira, Montserrat Gimeno, Llorenç Maristany, Guillem Carol, Marina Llansana, Quim Torra, Jordi Ferré i Francesc-Marc Álvaro. Aquests noms s'afegeixen als membres de la Junta que acaben el seu mandat l'any 2014 (Joan Abellà, Jordi Cuixart, Rita Marzoa, Vinyet Panyella, Josep Maria Forné, Xevi Montoya, Joaquim Corominas, Sònia Llinàs, Gerard Birbe i la presidenta, Muriel Casals).

El Parlament i el CoNCA guardonen Òmnium

Òmnium ha rebut dos guardons en l'àmbit català com a reconeixement per la feina feta en favor de la llengua i la cultura al nostre país en els últims 50 anys. D'una banda, la Mesa del Parlament de Catalunya ha atorgat a l'entitat la Medalla d'Honor del Parlament, en categoria d'or. En l'acte de lliurament hi ha hagut també un reconeixement públic per a Càritas, a qui també se li ha concedit la medalla. D'altra banda, el Consell Nacional de la Cultura i de les Arts (CoNCA) ha fet públic que el Premi Nacional de Cultura 2012 en l'àmbit de la 'Projecció social de la llengua catalana' recau en Òmnium Cultural.

Lliurament dels Premis Sambori

Unes 200 persones han assistit a l'acte de lliurament dels Premis Sambori Òmnium 2012 d'àmbit català. Els guanyadors de la 6a edició d'aquests premis han rebut el guardó a l'auditori del Centre Cultural Teresa Pàmies de Barcelona. L'acte, que ha estat conduït per Jordi Gil, presentador de l'informatiu InfoK, ha comptat amb un tast del musical *Trifulkes de la Katalana Tribu*, a càrrec de la companyia Zitzània Teatre. Per la seva banda, Muriel Casals, presidenta d'Òmnium, ha destacat l'orgull que és per a l'entitat poder premiar els joves que han de ser el futur de la literatura catalana.

Jordi Play

Somescola.cat alerta d'una esquerra en el model social

Somescola ha valorat negativament l'anunci del Tribunal Suprem d'invalidar el model d'immersió lingüística en l'ensenyament infantil. En una roda de premsa conjunta, els portaveus de la plataforma han alertat que s'està tendint a esquerdar el model social i educatiu que és considerat un model d'èxit. La presidenta d'Òmnium, Muriel Casals, ha recordat que aquest nou cop arriba quan es compleixen dos anys de la sentència del TC contra l'Estatut que va laminar aspectes sensibles de l'àmbit educatiu. Somescola.cat ha anunciat accions de resposta a l'inici del nou curs.

Campanya Sóc Òmnium: 30.000 socis

Coincidint amb la fita ja assolida dels 30.000 socis, Òmnium Cultural ha decidit engagar una nova campanya de promoció de l'entitat. La iniciativa, que porta per nom Sóc Òmnium, pretén mostrar la diversitat d'històries personals que conformen el conjunt de l'entitat i té com a objectiu principal incrementar la massa social. Per fer-ho, la idea sobre la qual gira Sóc Òmnium és que els socis actuals aconseguixin portar nous associats. Els que participin de la campanya entraran en un sorteig amb la possibilitat d'obtenir regals.

Activitats destacades

Març 2012

DIA 17 PAÍS Més de 150 persones participen a la III Trobada Nacional

La III Trobada Nacional s'ha celebrat a l'Escola Súnion de Barcelona i ha tingut com a eix de debat el moment actual d'Òmnium i la direcció que ha de prendre l'entitat davant els canvis que s'estan produint al país. La jornada ha comptat amb dues ponències, la del sociòleg Salvador Cardús i la del president del grup d'alimentació Bonpreu, Joan Font. Ambdós han alertat que cal estar atents als propers esdeveniments, ja que les relacions entre Catalunya i Espanya estan en un carreró sense sortida.

Jordi Play

Abril 2012

PRINCIPIS / COHESIÓ SOCIAL

A Tota Veu arriba a diverses ciutats del país

Coincidint amb la Diada de Sant Jordi, Òmnium ha organitzat l'activitat A Tota Veu a diverses ciutats del país amb l'objectiu de visibilitzar la riquesa lingüística que hi ha a Catalunya i mostrar la potencialitat del català com a llengua de cohesió. Aquest és un dels projectes de cohesió social de l'entitat i consisteix en una lectura pública de poesia on interactuen parelles formades per persones que tenen llengües pròpies diferents, una de les quals és la catalana.

DIA 14 CULTURA L'Hospitalet acull la primera edició de l'Engresca't

Engresca't és la trobada de cultura popular catalana que Òmnium ha organitzat per primer any a l'Hospitalet de Llobregat. Durant tot un cap de setmana hi ha hagut diverses activitats, que han anat des d'una cercavila de gegants fins a concerts de rumba catalana i ball de sardanes. Els actes han tingut un gran èxit i han congregat centenars de persones en alguns dels espais més cèntrics de la ciutat.

Abril 2012

DIA 23 PAÍS La cultura catalana explicada als turistes

Òmnium ha engegat una campanya per difondre la cultura catalana al món per mitjà dels turistes que visiten el país amb l'arribada del bon temps. Una acció exitosa de micromeceatge duta a terme a la plataforma Verkami ha permès a l'entitat editar 50.000 desplegables que s'han repartit entre els visitants estrangers als Països Catalans i que donen a conèixer alguns dels punts forts de la cultura catalana a través de les seves pintura, literatura, cuina, arquitectura o cultura popular.

DIA 26 ELS DIJOUS DE L'ÒMNIUM Òmnium organitza el cycle Catalunya cap a l'estat propi

El cycle Catalunya, cap a l'estat propi ha volgut oferir algunes respostes a dues de les preguntes de més actualitat al nostre país: per què volem un estat propi? i com pot ser una Catalunya independent? Muriel Casals, Jordi Porta, Xavier Rubert de Ventós i Ricard Torrents han estat alguns dels experts que han participat en aquest debat que ha omplert la seu nacional d'Òmnium dos dijous consecutius de primavera.

DIA 27 I TOT PAÍS L'ANY 40 anys d'Òmnium Alt Penedès

L'escriptora Isabel-Clara Simó ha estat l'encarregada de pronunciar una conferència amb el títol «La nostra llengua, avui» com a sessió inaugural dels actes del 40è aniversari d'Òmnium Alt Penedès. Durant l'any 2012 l'entitat desenvoluparà diverses activitats en aquesta comarca per commemorar l'efemèride. Una de les més importants serà la que protagonitzarà Muriel Casals, acompanyada de representants institucionals de la comarca, el proper mes d'octubre.

DIA 30 CULTURA La XXIII Nit de Sant Jordi a Perpinyà

Al voltant de 300 persones han assistit a la XXIII Nit de Sant Jordi a la ciutat de Perpinyà. L'esdeveniment, la principal festa de les lletres catalanes a la Catalunya del Nord, s'ha fet a l'Església de Sant Domènec, on s'ha reunit bona part dels autors nordcatalans així com representants de la cultura catalana d'altres indrets dels Països Catalans. Durant el sopar s'han atorgat diversos guardons com el Premi Catalunya Nord d'assaig pedagògic, el Premi Joves Escriptors, el Premi Francesc Català de Poesia, el Premi Narrativa per a Infants i els Premis Ramon Juncosa d'assaig.

Maig 2012

DIA 5 LLENGUA Premi al treball d'Òmnium Mataró-Maresme en els seus 40 anys

La Coordinadora d'Associacions per la Llengua (CAL) ha premiat Òmnium Mataró-Maresme amb un dels guardons que atorga en el marc dels Premis Joan Coromines, que, enguany, han arribat a l'onzena edició. El guardó és un reconeixement al treball de promoció i divulgació de la llengua i la cultura catalanes que ha fet Òmnium al Maresme coincidint amb el 40è aniversari del naixement d'aquesta seu territorial. Els Premis Joan Coromines han reconegut també Isona Passola, Miquel Calçada, La Llibreria Catalana de Perpinyà, Josep de Calassanç Serra i la Xecna.

CAL

DIA 6 PAÍS Òmnium al Parlament

Muriel Casals ha comparegut en dues comissions del Parlament de Catalunya representant Òmnium Cultural. La presidenta de l'entitat ha participat en un mateix dia a la Comissió d'Afers Institucionals, on ha valorat el projecte de llei de consultes no referendàries, i a la Comissió de Cultura i Llengua, on ha fet una reflexió general sobre l'estat de la qüestió als representants dels diversos grups parlamentaris.

DIA 24 CULTURA Commemoració del centenari del naixement de Tísner

Òmnium ha commemorat el centenari del naixement d'Avel·lí Artís Gener, *Tísner*, (1912-2000) amb un acte a la seu nacional. L'escriptor Màrius Serra ha estat l'encarregat de conduir l'homenatge a Tísner amb una conferència sobre la trajectòria del que va ser Premi d'Honor de les Lletres Catalanes l'any 1997. Serra ha sintetitzat la figura de l'artista polifacètic, de qui es declara deixeble i continuador, de la manera següent: «T de traductor; I d'il·lustrador; S de soldat; N de novel·lista i de ninotaire; E d'enigmista i d'escenògraf; R de retratista i de reporter».

Juny 2012

DIA 3 CULTURA Primera jornada de cultura popular a Sant Pol de Mar

La secció local d'Òmnium Montnegre ha organitzat la primera mostra de cultura popular a Sant Pol de Mar. La jornada neix amb la voluntat de consolidar una cita multitudinària i per a tots els públics que tingui la cultura popular catalana com a eix central. En la primera edició, les desenes d'assistents han participat dels diversos jocs, tallers, concerts i balls d'arrel tradicional programats en espais del Parc del Litoral de la vila maresmenca.

DIA 8 COHESIÓ SOCIAL Concurs final del Conèixer.cat

El programa d'Òmnium Osona Conèixer.cat ha celebrat la final de la seva 2a. edició a l'Espai ETC de Vic. Els participants han fet gala dels seus coneixements després que les setmanes anteriors descobrissin alguns dels elements característics de la cultura popular catalana i osonenca. El concurs s'ha retransmès diverses vegades per gTV.

DIA 21 CULTURA Homenatge a Joan Fuster

Òmnium ha homenajat Joan Fuster coincidint amb el 50è aniversari de la publicació de *Nosaltres, els valencians*. L'acte, que s'ha fet a la seu nacional, ha comptat amb les intervencions de Vicent Sanchis, periodista i vicepresident de l'entitat, i Enric Sòria, assagista i poeta. Els dos ponents han destacat la qualitat de l'obra fusteriana i l'han qualificat com a 'imprescindible' per al desenvolupament cultural i polític dels Països Catalans.

AGENDA

10 de setembre
Recepció de la Medalla d'Or del Parlament

10 de setembre
Marxa de Torxes a diversos municipis catalans

11 de setembre
Festa per la Llibertat.
Passeig Lluís Companys de Barcelona

24 de novembre
Assemblea General de socis i sòcies de l'entitat

Òmnium Alt Urgell

«Tot el que Òmnium diu es percep com un camí a seguir»

Des dels seus inicis, Òmnium ha treballat per tenir un fort arrelament al territori. Un exemple d'aquesta voluntat i de la força que també té la societat civil a comarques poc poblades com són les dels Pirineus, és l'existència d'Òmnium a l'Alt Urgell des de fa quasi 40 anys. Una seu que reivindica la necessitat de defensar la llengua, la cultura i el país amb la convicció ferma que cal recuperar també la cultura que històricament ha existit en el Pirineu català.

Per **Lluc Salellas i Vilar** | Fotografia: **Jordi Play**

Sou una seu allunyada geogràficament de l'àrea metropolitana del país. Com ho viviu? Certament, la distància ens ha marcat durant molts anys, però avui en dia, amb les noves tecnologies i la millora de la coordinació interna dins de l'entitat, tenim una sintonia molta bona amb la resta de seus territorials.

Què hauria de fer Òmnium per tenir més incidència als Pirineus? Es necessitaria que les activitats que es fessin a Barcelona es portessin més al territori, i sabem que s'està treballant en aquest sentit. Això permet que Òmnium es vegi com l'entitat forta i coherent que és arreu. Nosaltres som l'única seu del Pirineu i treballem temes específics de la zona, sense deixar mai de banda els actes de caràcter nacional.

Però ho veieu realment factible? Sí. Tot és possible. És evident que la geografia ens dificulta molt per organitzar-nos amb els habitants de les diverses comarques pirinenques. Tot i això, és cert que amb algunes activitats com ara el Correllengua i col·laborant amb diversos cicles de música folk, hem aconseguit que vinguessin persones de Puigcerdà i de la resta de la Cerdanya. Per assolir, però, aquest objectiu, segurament caldria també una estructura tècnica de l'entitat pròpia als Pirineus. I cal no oblidar els lligams existents amb Andorra...

Quina relació teniu amb Andorra, l'únic estat que té el català com a llengua oficial? Tradicionalment, la comarca i Òmnium Cultural han tingut una relació extraordinària amb Andorra. Per exemple, als

Els membres de la Junta de l'Alt Urgell al claustre de la catedral de la Seu d'Urgell.

anys 1960, la meitat dels socis i participants d'Òmnium [de la seu alturgellenca] residien al Principat andorrà. Des de fa un temps, però, amb els canvis polítics i l'establiment de fronteres estrictes a Andorra, aquesta bona relació s'ha anat perdent. Tot i això, continuen havent-hi moltes persones que resideixen allà que els agradaria poder ser socis d'Òmnium i participar en l'entitat.

En què consistia aquesta relació estreta que comenteu? A principis dels anys 1970, com a la resta del país, Òmnium a la Seu d'Urgell preparava mestres de català. En aquella època, Andorra necessitava aquest suport per a regularitzar l'ensenyament del català i molts dels mestres es formaren

en aquesta escola. S'ha de dir que molts d'ells han esdevingut gent important en el món de l'educació andorrana.

Andorra necessita entitats com Òmnium Cultural? Oi tant que les necessita! Fa falta algú que faci pressió a l'Administració pública i als polítics andorrans perquè el tema del català, per exemple, continua sense tenir la promoció necessària, tot i que és llengua oficial. I nosaltres en po-

Caldria una estructura de l'entitat pròpia als Pirineus, i no oblidar els lligams amb Andorra

La seu alturgellenca vol un Òmnium que digui explícitament que treballa per l'estat propi.

dem donar fe, perquè bona part de la Junta d'Òmnium Alt Urgell treballa a Andorra i puja i baixa cada dia des de la Seu.

En el darrer segle, els Pirineus han patit un despoblament que ha portat a la pèrdua de tradicions i costums de la zona. Què feu per recuperar-ho? Des d'Òmnium col·laborem amb actes que es fan a tota la comarca. Tenim, per exemple, la Trobada de Cantautors de Bescaran o els Premis de les Homilies d'Organyà. D'altra banda, per Sant Jordi es fa una lectura de llibres d'autors del Pirineu i en les nostres xerrades intentem que es tractin temes tradicionals de la comarca.

A les Terres de l'Ebre és evident que el riu és un element essencial d'aquella zona. Podem dir el mateix del Segre i la seva aigua a l'Alt Urgell? I tant! Quan en èpoques de sequera s'ha provat d'impulsar transvasaments d'aigua del riu a Barcelona, la comarca i també Òmnium han tingut un posicionament ferm de defensa del cabal del riu Segre. Aquí, la gent vol veure el Segre tal com és. L'activitat a la comarca sempre ha anat lligada al curs del riu.

I quina és la vostra activitat estrella? Bé, totes són molt importants, però l'any passat ens va fer molta il·lusió poder recuperar la celebració del Correllengua a la Seu d'Urgell. A part de la importància de recuperar un esdeveniment com aquest, cal remarcar l'enfocament promocional de la comarca. Es tracta d'un Correllengua ben arrelat a l'entorn.

A partir d'ara, quins objectius teniu? Podríem dir que en tenim tres, d'objectius. En primer lloc, recuperar la tradició i la comarca; en segon lloc, fer activitats tot l'any amb els eixos de llengua, cultura i país, i, finalment, fer-ho tot sempre des d'una posició de coordinació i de suma

amb la resta d'entitats que existeixen.

Quina percepció creieu que té d'Òmnium la gent de l'Alt Urgell? Més enllà de si participen més o menys en les activitats que proposem, creiem que la percepció que té la majoria de persones sobre Òmnium és bona i valora la feina que fem. Se'ns veu com una entitat seriosa i rigorosa. I això es deu al fet que tant en l'àmbit nacional com comarcal som capaços de transmetre la imatge de saber fer les coses bé.

Quin és el camí que ha de seguir l'entitat en l'àmbit nacional? Ens agradaria que Òmnium pogués definir-se de forma més explícita com una entitat que treballa per l'estat propi. Des de fa anys, la feina és molt positiva i ens visibilitza com un actor imprescindible, però voldríem que es deixés de dir el que tots volem amb la boca petita. Un dels actius que té l'entitat és que sap dir les coses i un exemple és la independència fiscal. Fa un any, hi havia coses que ningú deia, les va dir Òmnium i ara estan en boca de tothom. La gent percep com un bon camí a seguir tot el que l'entitat proposa. Òmnium és un referent. I això ho hem de saber aprofitar. ◊

APUNTS

President: Núria Oliva

Any de creació: 1977

Nombre de socis: 147

Adreça: pg. Joan Bordieu, s/n.
La Seu d'Urgell

Contacte: alturgell@omnium.cat

LA VEU DELS SOCIS

MARIA DOLORS MAJORAL
(La Seu d'Urgell)

Un record especial per Mossèn Albert Vives

Vam crear la delegació d'Òmnium a la dècada dels 1970 amb molta il·lusió i amb la voluntat de cultivar la nostra llengua i la nostra cultura. Vam ser un grup de gent que hem dedicat molts esforços a lluitar pel país, per Catalunya, amb petits projectes com el concurs Pau Claris, les senyeres per la sub-seu Olímpica o les classes de català. M'agradaria tenir un record especial per Mossèn Albert Vives, qui ens va ajudar a ser capaços de desenvolupar aquesta delegació de l'Alt Urgell.

JOAN AIXÀS I OBIOLS
(La Seu d'Urgell)

Per a molts com jo, Òmnium és un referent

Em costa una estona començar a escriure aquest breu text. He de decidir si ho faig en rossellonès meridional o en balear occidental. En qualsevol cas, però, tinc la sort de ser políglota i també de tenir una mentalitat oberta a respectar la llengua pròpia i l'aliena. Fins i tot, sóc capaç de plantejar-me si escric en valencià septentrional o en aragonès oriental. Tant me fa. No tinc prejudicis i no vull caure en el discurs eixorc de la mediocritat.

Potser també per això sóc soci d'aquesta entitat que ha sabut adaptar-se als canvis de la nostra societat. I ho ha fet amb decisió, sense tentines. Per a molts com jo, ha passat a ser un referent quan l'independentisme polític ha estat incapaç de marcar un rumb clar i net, perquè sembla que ha prioritzat interessos particulars a la idea d'unitat nacional del 10 de juliol de 2010.

Activitats destacades

TERRES DE PONENT

S'inaugura la Secció Local del Pla d'Urgell

Aquesta nova secció local té com a objectiu dinamitzar l'entitat i els seus eixos de treball —llengua, cultura i país—, a les comarques de Ponent. El primer acte ha estat una conferència a Mollerussa de la presidenta d'Òmnium, Muriel Casals, sobre el futur del nostre país. Precisament a la capital del Pla d'Urgell, i conjuntament amb l'Institut d'Estudis Ilerdencs, Òmnium ha celebrat una jornada sobre el País Basc, en la qual s'ha debatut amb profunditat sobre la relació entre aquesta nació històrica i els Països Catalans.

SOLSONÈS

Nova edició de les Jornades de Sant Galderic

Aquest mes d'octubre, Òmnium Solsonès durà a terme les Jornades de Sant Galderic. El cicle compta amb dos actes de signe ben divers. D'una banda, hi ha prevista una vetllada amb música i cançó tradicional del Pirineu amb l'artista Artur Blasco. De l'altra, el periodista i escriptor Antoni Puigvert analitzarà la situació política que viu Catalunya.

ANOIA

S'instal·len 12 punts de repartiment del 'CAT'

Òmnium Anoia ha engegat una campanya per fomentar l'ús de l'adhesiu CAT a les matrícules dels cotxes de la comarca. Per fer-ho, ha instal·lat 12 punts de distribució. La vinculació de l'Anoia amb el 'CAT' ve de lluny. Des de l'any 2006 hi ha hagut diverses campanyes per animar els ciutadans a utilitzar-lo, com la d'un personatge misteriós que va enganxar l'adhesiu a moltes matrícules. Una acció que va ser recollida en un vídeo que ha tingut més de 20.000 visites.

BERGUEDÀ

Homenatge a Mossèn Climent Forner

Òmnium Ripollès es va constituir oficialment el 3 de març com a seu territorial després de celebrar la primera Assemblea de socis de l'entitat a la comarca. Muriel Casals, presidenta d'Òmnium, va assistir a l'acte, que va comptar amb la participació d'una trentena de persones. L'Assemblea va escollir els membres de la Junta i va designar Amadeu Rosell primer president.

BAIX LLOBREGAT

Martorell també estrena secció local

Actuacions de música i dansa han posat la nota cultural a la inauguració de la darrera secció local del Baix Llobregat a Martorell. L'acte, amb prop de 200 assistents, ha comptat amb els parlaments de l'alcalde de la ciutat, Salvador Esteve; de Jordi Gibert, de la Junta d'Òmnium Baix Llobregat, i de la presidenta Muriel Casals. Bona part dels impulsors d'Òmnium Martorell provenen de Martorell Decideix, entitat organitzadora de la Consulta sobre la Independència.

TERRES DE L'EBRE

Llibres per analitzar la situació del país

Tortosa ha acollit el cicle de conferències País, que ha reflexionat sobre el present i el futur de Catalunya. Així, més de cinc-centes persones han assistit a les presentacions i les reedicions dels llibres *Sense Espanya*, de Modest Guinjoan i Francesc Xavier Cuadras; *Per què volem un estat propi? Seixanta intel·lectuals parlen de la independència*, de Roger Torres; *Narració d'una asfíxia premeditada*, de Ramon Trias Fargas, i les memòries del president Pujol, a més d'una jornada sobre la campanya d'objectió fiscal Diem prou!

TARRAGONÈS

El futur Estat català, a debat

Òmnium Tarragonès ha organitzat aquesta primavera un cicle de conferències amb el nom Reflexions a l'entorn de 'Catalunya, nou estat europeu?'. L'objectiu ha estat promoure el debat sobre l'horitzó sobiranista del país en els propers anys. Hi han participat Jordi Jaria, que ha reflexionat sobre l'actual règim constitucional; Roger Torres, que ha copublicat un llibre en què diverses personalitats opinen sobre la independència, i Modest Guinjoan, autor d'un estudi sobre la viabilitat econòmica d'una Catalunya independent.

GARRAF

Neix la 28a seu territorial

Després de més d'un any de preparació, s'ha constituït definitivament Òmnium Garraf. L'Assemblea Constituent va celebrar-se a Vilanova i la Geltrú, i va sortir-ne escollida una junta formada per August Bover com a president, Àstrid Alemany i Dani Gàmez com a vicepresidents, Rocio Prieto com a secretària, Raimon Vives com a tresorer i Xavier Bayarri i Josep Riera com a vocals. La 28a seu territorial d'Òmnium neix amb els objectius de sumar esforços amb el ric teixit associatiu ja existent al Garraf i d'engegar iniciatives a favor de la llengua, la cultura i el país.

ALT EMPORDÀ

XXXIII Concurs per a la Joventut

Òmnium Alt Empordà ha entregat aquest maig els premis del XXXIII Concurs per a la Joventut al Teatre El Jardí de Figueres. El certamen, que és un dels més antics a la comarca, gaudeix d'un gran arrelament a les poblacions alt empordaneses. En l'edició d'enguany, quatre-cents nois i noies han participat amb els seus textos a les diferents categories de poesia, narrativa, aca, recitació de poesia, història, llengua i tecnologia. La seu de l'Alt Empordà ha dedicat el concurs a la figura de Pere Calders, en el marc de la celebració del centenari del seu naixement.

GIRONÈS

Centenari del naixement de Joan Sales

Òmnium Gironès està duent a terme un cicle de conferències al voltant de la figura de l'escriptor Joan Sales, de qui aquest 2012 se celebren 100 anys del seu naixement. El cicle té lloc, fins al final d'any, a la Casa de Cultura de Girona, i les conferències aborden aspectes diversos de la vida de l'escriptor i de la seva gran novel·la, *Incerta glòria*. Alguns dels temes que es tracten en aquest complet homenatge són el pensament militar català, les reescriptures de Sales, les traduccions, el llegat literari i el seu nacionalisme.

GARROTXA

Arrenquen amb èxit Els Dijous de l'Òmnium

Olot ha iniciat el cicle Els Dijous de l'Òmnium amb una acollida excel·lent. Els primers mesos ha vist passar el llibre de Jordi Llavina *Cròniques rurals*; Vicent Partal i el seu projecte +Vilaweb i el documental *Spain's secret conflict* juntament amb l'escriptor anglès Matthew Tree, que va parlar del seu llibre *Com explicar aquest país als estrangers*. Així mateix, per Sant Jordi s'ha presentat el nou conte infantil de la col·lecció de La Faràndula *La Cabanya, un petit país*, que narra com un grup d'amics organitzen una marxa de torxes al final de l'estiu.

VALLÈS OCCIDENTAL

Sabadell comença els actes del 40è aniversari

Òmnium Sabadell ha arrencat aquest estiu l'agenda de celebracions del seu 40è aniversari. Amb aquest motiu, la Junta està preparant per a aquesta tardor una trobada de socis, una exposició sobre l'efemèride a la capital vallesana, una conferència institucional i un sopar de cloenda. A més a més, la seu territorial ha organitzat un gran acte d'homenatge a Pere Calders, coincidint amb el centenari del naixement de l'escriptor català.

BAGES

Per una escultura en record d'Amat-Piniella

Òmnium Bages està duent a terme una campanya amb l'objectiu de recaptar, a finals del 2012, els fons necessaris per instal·lar un conjunt escultòric dedicat a l'escriptor manresà Joaquim Amat-Piniella, autor de la cèlebre novel·la *K. L. Reich*, a la terrassa del Casino de Manresa. Amb aquesta finalitat, la seu territorial demana a la ciutadania i especialment a totes les persones associades a Òmnium que hi col·laborin econòmicament.

MARESME-MATARÓ

Nova edició del Cicle de Primavera

Òmnium Mataró-Maresme ha organitzat un any més el cicle de debats a la primavera, enguany titulat Catalunya, debats de futur. Durant quatre sessions, s'han tractat quatre punts clau per al futur de Catalunya: economia, política, cultura i cohesió social. El cicle s'ha fet amb la voluntat de generar debat entre els experts i els assistents. Per fer-ho, s'ha comptat amb la presència de ponents de la categoria del periodista i exdirector del CCCB, Josep Ramoneda; l'exconseller de Cultura, Joan Manuel Tresserras, o el periodista i escriptor Rafael Nadal.

OSONA

Nou èxit en la recreació del Pacte dels Vigatans

El Pacte dels Vigatans es va signar l'any 1705 a l'ermita de Sant Sebastià de Vic. En el transcurs dels actes de commemoració organitzats per Òmnium Osona, hi ha hagut diverses activitats com ara el lliurament dels VIII Premis Literaris Pacte de Sant Sebastià, amb guanyadors d'arreu dels Països Catalans, o una recreació del mateix Pacte a l'interior de l'ermita. Un any més, la jornada ha estat un èxit de participació i prop de 200 persones han participat del dinar de cloenda.

Federació Llull

Celebrem 50 anys de l'OCB

Dinar popular de socis i amics de l'OCB al Santuari de Lluc a l'illa de Mallorca.

L'Obra Cultural Balear (OCB) celebra el 50è aniversari de la seva fundació. Entre les moltes activitats que l'entitat germana organitza durant aquest any, cal destacar l'acte central que s'ha fet al juny i que ha consistit en una trobada de socis i amics de l'OCB al Santuari de Lluc a l'illa de Mallorca. Més de 500 persones han assistit a un acte que ha comptat amb

una mostra de cultura popular, diversos parlaments i un dinar popular. La celebració ha servit per homenatjar els socis fundadors, amb una menció especial per als que són vius (Bartomeu Barceló Pons, Jaume Ensenyat Julipa, Antoni Fernández Suau, Climent Garau Arbona, Miquel Masot Miquel, Aina Moll Marquès i Francesca Moll Marquès), així com per lliurar un record als socis que fa més de 40 anys que són membres de l'entitat.

En l'acte central hi han participat delegacions de les altres dues entitats que formen, amb l'Obra Cultural Balear, la Federació Llull: Òmnium Cultural i Acció Cultural del País Valencià. Per part d'Òmnium, la presidenta Muriel Casals ha felicitat l'OCB pel 50 aniversari, «en un context molt delicat, marcat per les agressions contra la llengua» i ha advertit que «les celebracions són un moment important per mirar cap enrere, però ho són sobretot per projectar un futur comú i ple d'esperança».

Atacs inacceptables a la llengua

La Federació Llull ha mostrat la seva oposició a les polítiques lingüístiques agressives contra la llengua catalana i, en especial, la del Govern de les Illes Balears encapçalat per José Ramon Bauzá. La Federació ha denunciat que el president de les Illes «no vol res més que desballestar l'ordit legislatiu que permet la normalització del coneixement, ús, promoció i prestigi de la llengua catalana, pròpia dels Països Catalans».

Muriel Casals, nova presidenta de la Federació

Prèviament als actes de l'aniversari de l'OCB, la Federació Llull ha celebrat la seva Assemblea General ordinària, que ha servit perquè les tres entitats es possessin al dia dels canvis i per impulsar els projectes comuns, com ara la campanya 300 anys. Caminant cap al futur –que enguany arribarà fins a Mallorca–, la projecció dels Països Catalans en l'àmbit internacional i el treball en plataformes educatives. Durant l'Assemblea, també s'ha renovat la Junta. Així, Muriel Casals ha estat nomenada presidenta de la Federació Llull, un càrrec de caràcter rotatiu, mentre que Eliseu Climent i Jaume Mateu en són els nous vicepresident i tresorer, respectivament.

OPINIÓ

Mallorca is indifferent!

El complex d'inferioritat és una malaltia fonda, de difícil diagnòstic i de més difícil cura. Sembla que la idea d'insularitat sigui inseparable d'aquest terrible sentiment. A les Illes Balears sempre ens ha semblat que qualsevol realitat que procedeixi d'aquest món que palpita enllà dels nostres confins marítims ha de ser, per força, tan superior a la nostra que ens ha d'abocar, sense remei, de cap al ridícul. Per això, sempre hem interpretat qualsevol reconeixement cultural fora de les nostres fronteres com una estranya forma de traïció. Aquesta manera de sentir ha generat al llarg del temps tota classe d'absurdes paradoxes.

Les Illes Balears d'avui, només reconeixibles sota l'aigua gràcies a la barbàrie obrada pels diferents governs del PP i la inoperància de l'alternativa política, són a punt, no només d'indultar sinó de convertir en representant de la llengua Toni Pastor, batle de Manacor, que haurà hagut d'abandonar el seu partit gràcies a una maniobra política que, a la curta, li proporcionarà una notable rendibilitat electoral, atorgant a la seva carrera uns horitzons que es veien limitats amb la seva militància al costat del president popular del Govern balear, el no menys delirant Juan Ramón Bauzá, accentuat en castellà.

Fa pocs dies vaig tornar a Mallorca amb *Tots aquests dois*, el meu espectacle sobre la vida, l'obra i les cançons del poeta i cantant manacorí Guillem d'Efak. Un espectacle vetat i menyspreat pels teatres públics de Manacor (ara n'hi ha dos!), amb el consentiment del seu alcalde. I si no hagués estat per una iniciativa privada que va obrar una mena de mecanatge popular perquè poguéssim representar l'obra a la clastra de la Torre dels Enagistes, Guillem d'Efak no hauria pogut visitar el seu poble.

Spain is different: Mallorca is indifferent!

Pep Tosar, actor

Consulta des d'aquest apartat les novetats culturals més destacades a partir del setembre del 2012. Accedeix al programa sencer d'avantatges a www.omnium.cat

Avantatges per als socis i sòcies d'Òmnium

ARTS ESCÈNIQUES

Els teatres catalans emprenen les programacions del darrer semestre de l'any. Consulteu en cada cas quins són els espectacles en cartellera i gaudiu de les millors propostes fent ús del carnet d'Òmnium Cultural. Les novetats i propostes d'últim moment us arribaran sempre a través del butlletí electrònic setmanal d'Òmnium. Si encara no el rebeu, truqueu al **93 319 80 50**

La Seca-Espai Brossa

Oferta especial del 50 % de descompte per als espectacles *Zero* (del 13 al 23 de setembre a la sala Joan Brossa) i *Acorar* (del 4 al 28 d'octubre a la sala Leopoldo Fregoli). Gaudiu del descompte permanent del 25 % en tots els espectacles.

+info

Flassaders, 40
08003 Barcelona
Tel. 93 315 15 96
www.laseca.cat

José María Molinos

Teatre Kursaal – Espai d'Arts Escèniques Manresa

20 % de descompte en l'entrada a diversos espectacles. Consulteu la cartellera a www.omnium.cat

+info

Pg. de Pere III, 35
08240 Manresa
Tel. 93 875 34 02
www.kursaal.cat

Teatre del Sol de Sabadell

20 % de descompte en tots els espectacles.

+info:

Sol, 99
08201 Sabadell
Tel. 93 727 02 44

Teatre Gaudí Barcelona

25 % de descompte en l'entrada a diversos espectacles.

+info:

Maria Claret, 120
08025 Barcelona
Tel. 93 603 51 52
www.teatregaudi.barcelona.cat

sat! teatre

Sant Andreu Teatre – SAT!

20 % de descompte en tots els espectacles. Ofertes especials per a alguns espectacles a través de Promentrada.

+info

Neopàtria, 54
08030 Barcelona
Tel. 93 345 79 30

Promentrada – Descomptes Òmnium

Accediu a les ofertes Promentrada - Òmnium i consulteu els preus especials en les entrades d'alguns dels principals espectacles d'aquests teatres barcelonins: Condal, Romea, Villarroel, Teatre Borràs, Tivoli, Coliseum, Apolo, Victòria i Sant Andreu Teatre - SAT!

Accediu als descomptes i compreu les entrades a través de www.empreses.promentrada.com

Cal que feu ús de l'usuari (omnium) i la contrasenya (omnium10). En el moment de l'espectacle porteu el vostre carnet d'Òmnium.

CINEMES

Cinemes Girona de Barcelona

2x1 o bé un preu reduït de 5,50 € en cas de soci/sòcia sense acompanyant. Nova programació de cinefòrums Òmnium - Cinemes Girona a partir del setembre.

+ info

Girona, 175
08037 Barcelona
Tel. 93 118 45 31
www.cinemesgirona.cat

Filmoteca de Catalunya

2 entrades a 2 € cadascuna per als socis i sòcies d'Òmnium

+info

Plaça Salvador Seguí
08001 Barcelona (El Raval)
Tel. 93 567 10 70

La Filmoteca projecta un cicle de pel·lícules sobre el Raval fins al 16 de setembre.

ABACUS COOPERATIVA

NOU!

La cooperativa referent en la distribució de productes i serveis culturals i educatius de Catalunya ofereix als socis i sòcies d'Òmnium, a partir del setembre, el 5 % de descompte en tots els articles dels seus establiments.

Abacus ●●●
Cooperativa

LLIBRES I MUSEUS

Recordeu que més de 30 llibreries d'arreu de Catalunya ofereixen el 5 % de descompte en les vostres compres i que podeu accedir a un preu reduït a més de 40 museus de tot Catalunya.

Consulteu a www.omnium.cat el catàleg sencer d'avantatges culturals per als socis i sòcies d'Òmnium Cultural. Recordeu que per gaudir dels avantatges haureu d'ensenyar el vostre carnet d'Òmnium.

PALAU DE LA MÚSICA CATALANA

NOU!

Gaudiu d'avantatges especials per a la programació de concerts que s'inicia al setembre. Seguiu les propostes a través de www.omnium.cat i del butlletí electrònic.

+ info:

Sant Francesc de Paula, 2
08003 Barcelona
Tel. 93 295 72 00
www.palaumusica.cat

PALAU MÚSICA CATALANA
BARCELONA

Desobediència civil

A vegades toca plantar cara

El meu primer nòvio es va declarar in-submís al servei militar. Havia nascut el 1968, un any tan revolucionari com poc original per néixer: la seva era una lleva amb més candidats forçosos a aprenents de soldat que places. Van fer un sorteig i ell va sortir excedent de contingent: se salvava de la mili per la cara. Però va al·legar que era insubmís i que, com a tal, no s'acollia al benefici que li havia reportat el bombo de la sort, perquè l'objectiu era aconseguir la fi del servei militar per a tothom. D'entrada, em va costar d'entendre: per quins set sous es complicava la vida si ja s'havia escapat de la mili? Després li vaig fer costat. Després el vaig deixar (per altres motius). Ell es va acabar escapant igualment

Els catalans tenim més poder del que volen i diuen, i ens cal continuar sent sí o sí

de la mili perquè es va decretar una amnistia per als objectors d'abans de l'aprovació de la llei: no li va caldre ni tan sols fer la Prestació Social Substitutòria. Anys més tard els moviments antimilitaristes van cantar victòria: la mili es va acabar per a tots. I jo mai més he acusat ningú de complicar-se la vida quan hauria pogut optar pel camí fàcil. No està escrit enlloc que el camí fàcil sigui el bo. Res no és

de franc, i si esperem que els altres ens aplanin el camí, ja ens podem esperar (i desesperar) asseguts. Practicar la desobediència civil fa mandra i por. Suposa una inversió de temps i energia, i t'exposes a rebre moltes o penes pitjors. Aturar-se en un peatge i dir «no vull pagar» costa molt més que afluixar la Visa. Però callant i pagant per covardia no aconseguirem canviar res. A vegades toca plantar cara, avançar-se massivament amb fets.

>>> Eva Piquer

Jordi Play

Si no ho fem, tindrem el que ens mereixem, que és poc. I no sé si el dels peatges és un bon exemple perquè jo pagaria amb molt de gust les autopistes d'una Catalunya independent. Però l'objecció fiscal que haurem d'emprendre si no es produeix el miracle del concert està del tot justificada. Tenim més poder del que volen i diuen, i ens cal continuar sent sí o sí. No és que tinguem pressa, és que fem tan tard que ja s'haurà acabat la festa. I el país.

Contra la desesperança

A la seva cèlebre *Carta des de la presó de Birmingham*, l'abril de 1963, Martin Luther King, el líder de la lluita pels drets civils a Estats Units, va escriure que «arriba un dia en què vessa el got de la paciència i els homes ja no volen continuar submergits en l'abisme de la desesperança». La frase descriu bé un dels fenòmens clau de l'èxit de qualsevol moviment basat en la desobediència civil i la protesta pacífica: el moment en què hi ha una massa crítica suficient que transforma el fatalisme de la resignació en una acció col·lectiva amb capacitat de canviar la realitat.

El guió tendeix a repetir-se en llocs i èpoques diferents. S'acaba la paciència i, a més, la gent es cansa de no tenir esperança. I, llavors, els que pateixen una situació que consideren injusta decideixen moure's de manera organitzada. Ara, sense voluntat i sense organització no se supera mai l'estadi de l'emprenyament. A Catalunya, societat marcada durant dècades per l'experiència traumàtica de la Guerra Civil i la posterior repressió franquista, el xoc frontal amb el poder de l'Estat és un repte que no es contemplava. Avui les coses han canviat.

Hi ha tres factors que animen la ciutadania catalana del 2012 a considerar la desobediència civil com una via

Serem prou per convertir la desesperança en l'inici d'una vida més justa?

possible: la pèrdua de la por que va unida al canvi generacional, el marc europeu que exclou respostes violentes per part del Govern espanyol, i els nous canals de comunicació que faciliten un activisme immediat i molt eficaç. Malgrat això, no podem obviar algunes coses.

Per exemple, que la societat catalana tendeix a evitar el conflicte perquè, tot i la crisi, presenta un nivell alt de benestar. I que hi ha sectors importants del país que es dediquen a exagerar les conseqüències negatives d'un acte de desobediència civil a gran escala.

El país es mou, això és evident. Només tinc un dubte: Serem prou colla per convertir, abans no sigui massa tard, la desesperança en el començament d'una vida més justa i més lliure?

>>> Francesc-Marc Àlvaro

Dani Codina

La millor música amb els millors intèrprets

Palau 100

Abona't a Palau 100

Aquesta temporada obtindràs molts avantatges:

- 25% de descompte
- Possibilitat de canviar les entrades quan no puguis assistir!

Escull la teva modalitat:

Abonament Palau 100 (13 concerts)

01, 02, 03, 04, 05, 06, 07, 08, 09, 10, 11, 12, 13

Abonament Palau 100 Piano

03, 07, 10 i extra Sokolov

Preus d'abonaments: de 186 a 1.178 €

Venda d'abonaments

fins el 28 de setembre

Venda d'entrades a partir del 13 de juliol

Informació i venda:

Taquilles del Palau de la Música

Tel. 902 442 882

A/e: abonaments@palaumusica.cat

2012—2013

PALAU MÚSICA CATALANA
BARCELONA

29/09/2012 — 20.30 h

Filharmonica de Viena

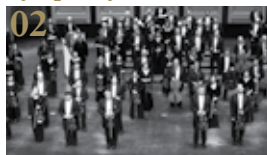
Daniele Gatti, director

J. Brahms: *Sinfonia núm. 2*

J. Brahms: *Sinfonia núm. 4*

25/10/2012 — 20.30 h

Pittsburgh Symphony Orchestra

Adriana Kucerova, soprano
Gerhild Romberger, contralt

Orfeo Català
Cor de Cambra del Palau de la Música Catalana
Manfred Honeck, director

G. Mahler: *Sinfonia núm. 2, "Resurrecció"*

13/11/2012 — 20.30 h

Khatia Buniatishvili

Khatia Buniatishvili, piano

Obres de Chopin, Beethoven i Prokófiev

23/11/2012 — 20.30 h

Akademie für Alte Musik Berlin

Lydia Teuscher, Pamina
Topi Lehtipuu, Tamino
Marcos Fink, Sarastro
Burcu Uyar, Reina de la Nit
Daniel Schmutzhard, Papageno
Sunhae Im, Papagena
RIAS Kammerchor
René Jacobs, director

W. A. Mozart: *La flauta màgica*, (versió de concert)

19/12/2012 — 20.30 h

Ensemble Matheus

Sandrine Piau, soprano
David DQ Lee, contratenor
Topi Lehtipuu, tenor
Florian Boesch, baix
Cor de Cambra del Palau de la Música
Jean-Christoph Spinosi, director

G. F. Händel: *El Messias*

15/01/2013 — 20.30 h

Orquestra de Cadaqués

Barbara Hendricks, soprano
Jaime Martín, director

J. Guinjoan: *Concert per a percussió* (estrena)

W. A. Mozart: àries de concert
H. Berlioz: *Herminie*
F. Schubert: *Sinfonia núm. 9, "la Gran"*

21/01/2013 — 20.30 h

Rudolf Buchbinder

Rudolf Buchbinder, piano

Obres de Schubert i Schumann

02/03/2013 — 19.00 h

Bayerisches Rundfunkorchester

Yefim Bronfman, piano
Zubin Mehta, director

F. Liszt: *Mazepa*
B. Bartók: *Concert núm. 2*
P. I. Txaiikovski: *Sinfonia núm. 5*

18/03/2013 — 20.30 h

Gustav Mahler Jugendorchester

Leif ove Andsnes, piano
Herbert Blomstedt, director

L. van Beethoven: *Concert núm. 4*
L. van Beethoven: *Sinfonia núm. 7*

22/03/2013 — 20.30 h

András Schiff

András Schiff, piano

L. van Beethoven: *Sonates núm. 19, 20, 11, 12, 13, 14 i 15*

04/04/2013 — 20.30 h

Orquesta Sinfónica de Galicia

Ewa Podleś, contralt
Valeriano Lanchas, baix bariton
Sergi López, narrador
Orfeo Català

Cor de Cambra del Palau de la Música Catalana
Victor Pablo Pérez, director

J. Guinjoan: *In tribulatione mea*
S. Prokófiev: *Ivan el Terrible*

12/04/2013 — 20.30 h

European Union Youth Orchestra

Daniel Hope, violi
Vladimir Ashkenazy, director

B. Britten: *Montjuïc, suite de danses catalanes* (1937)
B. Britten: *Concert per a violi*
M. Ravel: *Suites 1 i 2 de Daphnis et Chloe*

03/06/2013 — 20.30 h

Les Musiciens du Louvre

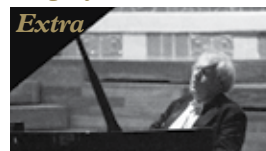

Ievgueni Nikitin, Holandès
Ingela Brimberg, Senta
Mika Karès, Daland
Eric Cutler, Erik
Hélène Schneidermann, Mary
Bernard Richter, Steuermann
Cor de Cambra Filharmònic d'Estònia
Marc Minkowski, director

R. Wagner: *L'holandès errant* (versió de concert)

10/05/2013 — 20.30 h

Grigory Sokolov

Grigory Sokolov, piano
Programa per determinar

28/05/2013 — 20.30 h

Händel Bad Boys, Xavier Sabata

Xavier Sabata, contratenor
Il Pomo d'Oro
Riccardo Minasi, director

G. F. Händel: àries d'òperes: *Giulio Cesare, Faramondo, Ariodante, Ottone i Amadigi*

Escola Catalana,

La revista d'educació d'Òmnium

Subscriu-t'hi ara!

Entra a www.omnium.cat
o truca al 93 319 80 50

